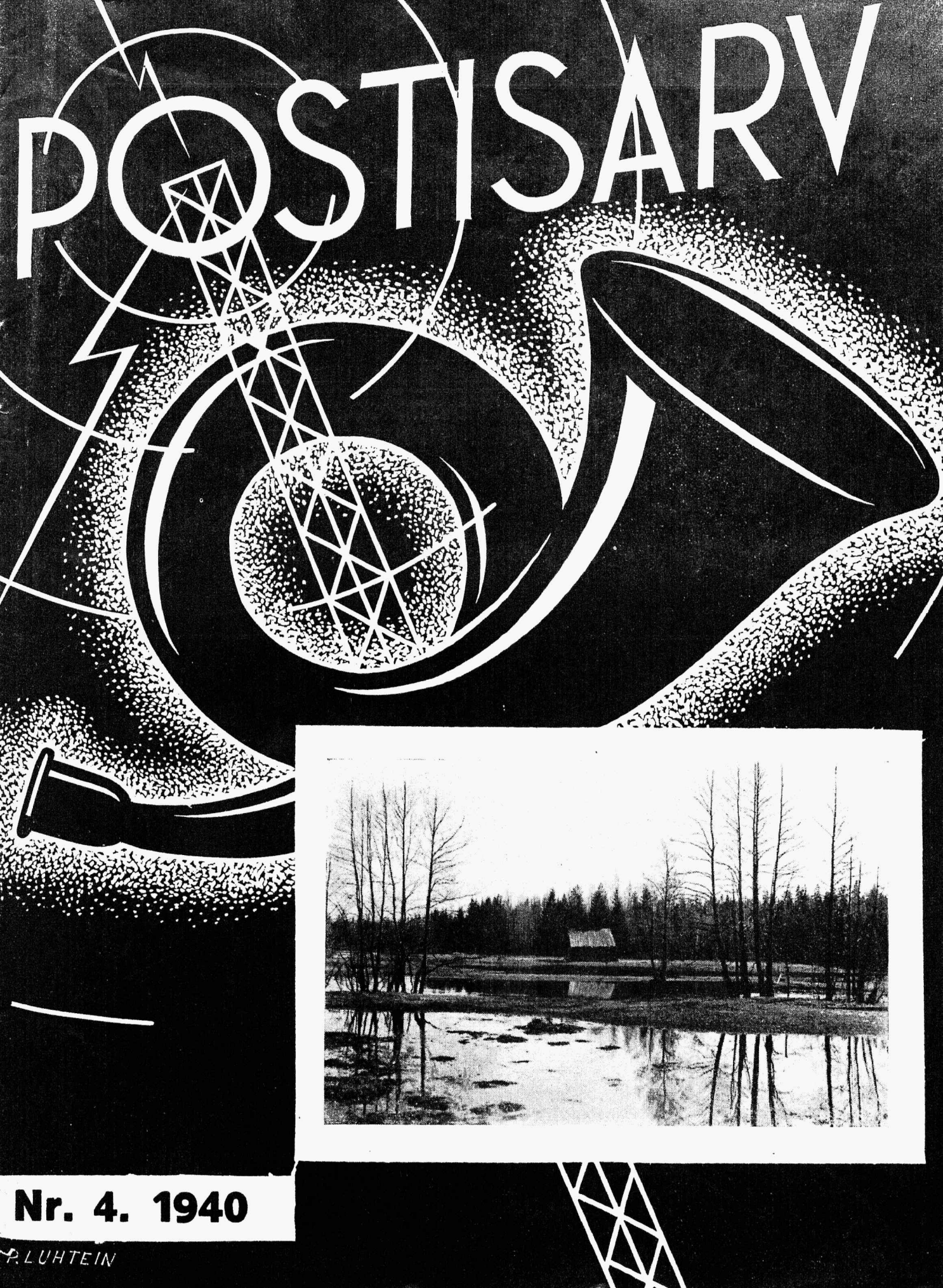

POSTISARV

Nr. 4. 1940

P. LUHTEIN

Iga mööduva 24 tunni

sündmused nii kodu- kui ka välismaal leiate vara hommikul ilmuvast

„PÄEVALEHEST“

Peale selle juhtkirju, huvipakkuvaid reisikirjeldusi, vesteid, romaane ja muud huvitavat

KIRJANDUST, KOOLIRAAMATUID
KOOLI- ja KANTSELEITARBEID jne.

soovitavad suures valikus

„Päevalehe“ raamatukauplused

Tallinn, Pärnu mnt. 10, Pikk tän. 2

Kevadhooajaks

välis- ja kodumaa **riidekaupu**

s o o v i t a b

Riidekauplus

Julius Rosing

TALLINN, SUUR KARJA TÄN. 11. TELEFON 445-84

POSTISARV

POSTI-, TELEGRAAFI-, TELEFONI- ja RAADIOTEENIJATE AJAKIRI
 POSTI-, TELEGR.-, TELEFONITEENIJATE KUTSEÜHINGU, TEHNILISE ALA TEENIJATE ÜHINGU
 ja TALLINNA PEAPOSTKONTORI AMETNIKE KOGU HÄÄLEKANDJA * ILMUB KORD KUUS

№ 4 (80)

Aprill 1940

8. aastak.

Ebaühtlus vormiriidega varustamises

Lisaks palgale on ette nähtud prii vormiriie väga suurele hulgale riigiteenijaist. Nii on prii vormiriidega varustatud peale kaitseväelaste veel politsei- ja metsateenijad sajaprotsendiliselt, samuti ka peagu kõik raudteelased.

Postiametkonnas on sellise soodustuse osalisteks saanud 1899 teenijast 825 inimest ehk 44% kogu koosseisust, kui ka naisametnikud hulka arvata. Mitmel puhul on sõna võetud selle kohta, et riigiteenijate palgad ja muud tasud pole ühtlased, et postiteenijaskonna omad on teistest märksa maha jäänud. Sedasama tuleb paraku konstateerida ka riigiteenijate prii vormivarustise asjas, sest mõnedes ametkondades saavad varustist 100% koosseisust, teisel aga — ainult 44%. Ebaühtlus, mis valitseb ametkondade vahel ja isegi ühes ja samas ametkonnas prii vormiriidega varustamises, on tekitanud teenijate ringkondades võõrastust ja mitmetpidi sõelumist, arutamist. See puudutab valusalt seda osa postiteenijaskonnast, kes prii vormiriiet ei saa.

Teatavasti hakati postiametkonnas varustama prii vormiriidega eeskätt postiljone ja montööre põhjusel, et need teenijad puutuvad oma teenistusülesannete tõttu kokku rahvaga väljaspool asutust, ja ka põhjusel, et nende töö kulutab palju riiet. Hiljem arvati prii vormiriide saajate hulka tehnilisel alal töötajad teised tehnilised agendid (mehaanikud, tehn. jaoskondade juhatajad j.t.), siis posti-veoametnikud ja vaksalipostkontorite tee-

nijad, ülemad ja viimaste abid. Ka viimastele määratud prii vormiriie analoogilisel põhjusel, s. o., et nendel tuleb väljaspool asutust teenistusasjus kokku puutuda rahvaga ja et riie kulu. Nii näeme, et postiametkonnas on prii riidevarustuse saajate arv tegelikult tõusnud üle 50% kogu koosseisust, kui naisametnikud esialgu välja jätta. Sellepärast ei suudeta aru saada, kuidas on see võimalik, et varustussaajate hulka ei mahu ka see teine pool teenijaid, s. o. postkontorite ülemad, nende abid ja ametnikud. Seda enam, et viimastel on täita analoogilised teenistuslikud ülesanded. Vastupidist väita ja põhjendada, nagu erineksid harilike postkontorite ülemate, abiliste ja ametnike ülesanded ja nende ülesannete täitmise tingimused niivõrd suurelt vaksalipostkontorite ülemate ja teenijate ülesannetest või tehnilise ala agentide teenistusest, et ühed vajavad enam prii vormiriiet kui teised, — ei paista olevat õige ega õiglane. Nagu viimastel nii ka esimestel tuleb kokku puutuda teenistuse täitmisel rahvaga asutuses ja väljaspool asutust; nagu ühtedel, nii kuulub ka teistel riie teenistuses.

Alluvate asutiste revideerimised, mis toimuvad mitu korda aastas, maaposti korraldamine üldse, juhuslike liinirikete kõrvaldamine maal, kus pole montööri või tehnilist agentti kohal, tavalised komandeeringud, juurdlused jne., — kas need ülesanded ei nõua kokkupuutumist rahvaga väljaspool asutist? Kahtlemata. Ja kas riidekulu on väiksem, töötades

Postiagentuuride tegevus laieneb

Posti-, telegraafi-, telefoniagentuuride teenistuskorra kohta on kehtivad alates 1. aprillist s. a. Postitalituse direktori poolt antud uued juhtnõõrid, mis on ilmunud trükist soliidse väljaandena ja on saadetud kätte kõigile agentuuride juhatajaile ja postkontorite ülemale.

Uute juhiste järele oli ammuugi tarvidus, sest seniseid oli palju kordi parandatud, püüdes neid kohandada järjest muutuva elu nõudeile ning sidetalituste arengule. Uued juhised arvestavad seni tehtud parandusi, kuid peale selle nad sisaldavad ka uudseid eeskirju, mis mitmel alal avardavad agentuuride tegevust, lisandades agentuuridele ülesandeid ja toimetusi, mida nad seni ei sooritanud või, kui nad seda mõnel harval juhtumil tegid, siis puudus selleks laialdasem alus.

Uute juhistega meie posti-t.-t. talituste areng maal — agentuurid teenindavad rõhuvas enamikus maaelanikke — on astunud tähelepandava sammu edasi. Võib ütelda liialdamata, et agentuurid võivad toimetada nüüd neile ettenähtud ulatuses peaaegu kõiki neid talitusi posti,

asutuses luugi juures, või kirjadejaoskonnas, või kantseleis või mujal, nagu Hughesipingil ehk morsetoolil? Ei sugugi.

Igatahes säärast erinevust ja vahet postiteenistuses küll ei paista olevat, mis õigustaks ühtedele teenistuse täitmise juures palgalisa prii vormiriide näol ja teistele seda ei õigusta. Prii vormiriie praegusel ajal, kus kehakatte soetamine igale teenijale tekitab tõsist muret, on tõhusaks palgalisaks, mis läheb vaja maasikmarjana kõigile. Sellepärast oleks enam kui vajalik, et see küsimus revideerimisele võetaks ja lähemal ajal lahendataks ühtlaselt kõigi postiteenistustes. See õiglane ja põhjendatud vastutulek, mis on osaks saanud neile postiteenijaile, kes on juba prii vormiriidega varustatud, tohiks peatset kohandamist leida ka teiste suhtes, mis kõrvaldab senise ebaühtluse. Võib loota, et keskjuhatus selle küsimuse lahendamisele asudes ei pörka ületamata raskustele, kusjuures Postitalitus omalt poolt muidugi kõik teeb, mis aitaks postiteenijate põhjendatud soovi täide viia.

Am. Postalicus.

telegraafi, telefoni ja ringhäälingu alal, mis postkontoridki. Suuremat osa sidetalitustist agentuurid täidavad kohuslikena, kuid osa neist nad sooritavad nn. vahenduse korras, s. o. toimides vahetalitajaina publiku ja postkontori vahel. Viimaste hulka kuuluvad need talitused, mida seni võisid täita vaid postkontorid, nagu välismaiste saadetiste alal väärtkirjade, postpakkide ja rahakaartide ning välistelegrammide vastuvõtmine. Neid toimetusi võivad agentuurid täita vajaduse korral Postitalituse teadmisel kontrollpostkontorite juhataste kohaselt.

Need välistalitused seavad agentuuri juhatajale muidugi vastavaid nõudeid võõrkeelte tundmise ja asjatundlikkuse ning töösuse alal, kuigi viimasel alal on abistajaks ja näpunäidete andjaks kontrollasutis. Kuna agentuuride teenijate koosseisu moodustavad enamikus haritud jõud maal ja see koosseis muutub aasta-aastalt teadlikumaks, siis ei tohiks karta, et ta uute ülesannetega tarviduse korral ei saaks hakkama. Esialgu võib ehk mõneski kohas tekkida raskusi, kuid aja jooksul võidetakse ka need.

Telefoniagentuurkeskjaamad võimaldavad kontrollkeskjaama kaudu igat liiki kaugekõnede pidamist. Välismaisiks kaugekõnedeks agentuurid annavad ühendusi kontrollkeskjaama juhataste järgi.

Raadio alal toimetavad agentuurid nüüd uudsena raadioabonendiks astumise sooviavaldiste, raadioringhäälingu vastuvõtuseadme süsteemi või kasutamiseviisi muutmise, ringhäälingu abonemendi lõpetamise ja seadmete edasimüügi või edasiandmise üle teadaannete vastuvõtmist ning peale selle raadioaparaatide pitseerimist ja avamist. Neid uusi toiminguid peale raadioaparaatide sulgemise ja avamise hakkavad agentuurid jällegi täitma vahenduse korras. Kuna kõik need raadioalased toimingud — raadioaparaatide sulgemine ja avamine on neist kõige keerulisem — on sedavõrd lihtsad ja kergesti teostatavad, et neid igas agentuuris võidakse sooritada, siis võiks need sisse seada kohe kõigis agentuures. Tarvidus selleks on olemas.

Kui veel juurde lisada, et agentuurid toimetavad seni peaaegu kõiki sisemaisi talitusi posti alal, alates lihtsast kirja-postisaadetiste talitusest ja võttes osa

Kodanliku õhukaitse (KÕ) korraldamise seis postiametkonnas

Teadupärast korraldatakse KÕ kohuslikult linnades, alevikkudes ja suurtööstusrajoonides, kui neis on kas vähemalt 3000 elanikku või elanike arvust olenematult, kui nad asuvad raudteest otsejoones mitte kaugemal kui 5 kilomeetrit.

Kõik kohuslikult KÕ teostavad riigi- ja omavalitsusasutised ning -ettevõtted ja erasutised ning -ettevõtted jaotatakse nende poolt teostatavate KÕ ülesannete iseloomult ja oma tegevuse ülesannete suhtes kahte liiki: esimese liigi asutised ja ettevõtted peavad jätkama oma tegevust õhurünnaku ajal või kohe pärast õhurünnakut ja kõik esimesse liiki mittekuuluvad loetakse teises liigis olevateks. (KÕ üldkava § 2 ja 4 — RT 1938, 54, 508).

Asutiste ja ettevõtete kodanliku õhukaitse korraldamise määрусega (RT 1939, 35, 267) on arvatud posti-telegraafi-telefoni asutised I liiki kuuluvaks. Järelikult kõigis neis postiametkonna asutis, mis oma asukohalt vastavad käesoleva kirjutise algul nimetatud tingimustele, kuulub KÕ sunduslikult teostamisele, asutise koosseisu suurusest olenematult.

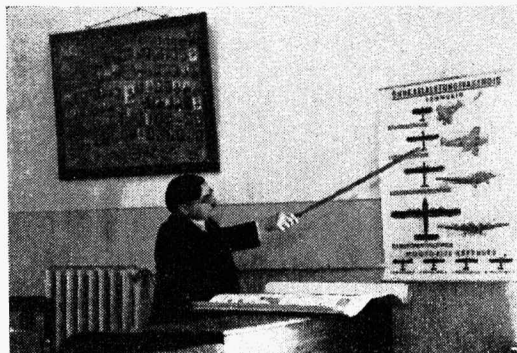
Kokkuleppel Raudteede Talitusega teostab raudteeametkond KÕ kõigis neis postiametkonna asutis, mis asuvad raudteeametkonna hoonetes või nende hoonete läheduses.

Ülejäänud postiametkonna asutis, kus KÕ teostamine sunduslik pole, teostab KÕ postiametkond ise.

ka posti jooksvate arvete talitusest, siis juba seegi käesolevais ridades lühidalt esitatu lubab väita, et need agentuurid, kus nüüd seatakse sisse veel vahendus-talitus, muutuvad oma tegevuse ulatuse poolest pisipostkontoreiks. Publikule on sellega suuresti vastu tulnud, mis on tervitatav. Siinkohal võib mainida, et meil töötab ümmarguselt 600 posti-t.-agentuuri.

Mis puutub veel uutesse juhtnõoressse, siis on need sisult, võrreldes endistega, palju üksikasjalisemad, olles tõeliseks käsiraamatuks agentuuride teenindajail. Sisu tähestikuline (analüütiline) nimestik raamatu lõpus hõlbustab suuresti vajaliste juhiste kiiret leidmist. Sel puhul oleks soovida, et kõik meil tarvitusel olevad ulatuslikumad juhtnõorid ja ka pikemad määrustikud varustataks säärase nimestikega. Lõpuks on märkimisväärsed ka raamatusse paigutatud fotod posti- ja telefonitalituste mehhaniseerimise pisivahendeist — postkastest ja automaattelefoni-keskjaamust maal. Viimased neist — automaatjaamad — näitavad telefoni tehnilise arengu suunda maal.

Selleks otstarbeks on möödunud eelarveaastal ette valmistatud ametkonna teenijaist neli KÕ instruktorit Siseministeeriumi poolt korraldatud sellekohastel kursustel ja kolm isikut on käinud KÕ juhtide kursustel. Peale selle teenib amet-

Postiametkonna KÕ korraldaja V. Laak Postitalituses KÕ kursustel loengut pidamas.

konnas hulk isikuid, kes on lõpetanud omal ajal sõjakooli juures korraldatud gaasikaitse instruktorite kursused.

Ametkonna personaali väljaõpetamiseks KÕ üldettevalmistamise kursuse õppekava piires (selle kava järgi nõutavate teadmiste loetelu on toodud „Postisarves“ Nr. 12 — 1939. a., lk. 208) ja õppevahenditeks on soetatud KÕ õppetabeleid ja 210 eks. raamatuid „Kodanlik õhukaitse“ (neist osa asutistele alles kätte saatmata) ning KÕ varustist kodanliku õhukaitse tuletõrje ja esmaabi tegevkondatele pealinna asutis.

Ametialaliselt teostab meie ametkond riigis sidefunktsiooni, meie ametkond on niiteldat riigi närvikavaks, järelikult peavad kõik postilased eeskätt olema KÕ alal hädad side — kohaliku vaatluse — ja korraalalhoitu tegevkondatele ja tarbe korral võivad selleks kasutada kõiki käepärast olevaid ametialalisi side- ja liikimisvahendeid. Edasi on postiametkonnal ametialaliselt kasutuses telegraafi- telefoni-raadio-seadmete materjalid ja töövahendid. Ka neid materjale ja töövahendeid tuleb kasutada õhuohu korral KÕ alal oma ametkonna asutiste pääste-remonttegevkondate varustamiseks.

Kogutud andmeil on peagu kõik postiametkonna teenijad asutistes, kus KÕ teostamine sunduslik on, omandanud möödunud eelarveaastal teadmisi ja oskusi KÕ üldettevalmistamise kursuse piires ning väljaspoolt pealinna asutiste teenijad on oma teadmisi ja oskusi tõestanud sellekohaste eksamite sooritamise kohapealsete vabatahtlike kodanliku õhukaitse ühingute juures, esitades selle üle sellekohased tunnistused Postitalitusele.

Pealinna postlastele on korraldatud KÕ üldettevalmistamise kursusi Tallinna Peapostkontori ja Postitalituse ruumes 1939. a. kevadel ja sügisel ning 1940. a. kevadel mitmes voorus, kuid

Postitalituse üks büroojuhatajaid KÕ kursustel gaasimaskis ja kiivriga.

eksamid KÕ alal on seni Tallinna postlastele veel korraldamata.

Jooksva eelarveaastal tuleb eeskätt lõpetada ja viimistleda personaali ettevalmistamine KÕ

üldettevalmistamise kursuse piirides ning edasi algust teha KÕ tegevkonkordlaste erialalise õpetamisega ja võimaluse korral lõpetada moodustatud tegevkonkordade väljaõpe vastavate tegevkonkordade erikavade kohaselt. Selleks asutised võivad tarbekorral Postitalitusest hädavajaliste kulude katteks summasid küsida. Asutiste KÕ varustist tuleb samuti jõudumööda laiendada ja täiendada, kuid see teoneb aineliste võimaluste piirides ja ametkonnale antavatele summadele vastavalt.

Möödunud ja jooksva eelarveaasta summadega saavad varustatud kõik ametkonna normaaltüübised asutised kolonelleitnant R. Vaharo ja mag. chem. E. Umbli raamatuga „Kodanlik Õhukaitse“ ja samuti ajakirjaga „Õhu- ja Gaasikaitse“ 1940. a-ks. Edasi võivad ametkonna teenijad endile omal kulul soovi korral soetada käesajal kohased KÕ üldettevalmistamise kursuse kavale vastavad õpikud: „KÕ käsiraamat kodanikule“ — autorid Ü. Paduri, E. Rannik, A. Kesküla ja A. Koovit ning „Kodanliku Õhukaitse õpik“ — autorid R. Vaharo ja E. Umbli.

Ohtlike aegade edasikestmisel tuleb postlastel paratamatult isenda, oma kodude ja ametiasutiste huvides pidevalt kursis olla KÕ korraldustega ning sel alal kehtivate õpetustega vähemalt üldjoonteski. See nõuab huvi asja vastu ja küllaltki jõupingutust, sest sõjasündmuste tulemustel saadud kogemuste kohaselt muutuvad KÕ doktriinid pidevalt. Head tahet KÕ ala teadmiste ja oskuste omandamiseks on postlased üles näidanud ning sitkust raskuste ületamiseks peaks meil ka jätkuma.

V. Laak.

Postiteenijate isetegevus ja omaabi

Avaldame mõttevahetuse korras. Toim.

Erakordsed ajad nõuavad erakordseid pingutusi kõigilt kodanikelt. Ei saa või ei ole õige ootama jääda passiivselt kuni teised appi tulevad, kuni riik oma korraldustega hädad kõrvaldab, vaid iga kodanik peab ka ise käed külge panema, et tekkinud olukorrast väljapääsu leida. Kuigi meie rahvas elab väljaspool teiste rahvaste kokkupõrkepiirkonda, ei jäta sõjategevuse mõju meid siiski puutumata, vaid pigistab valusalt. Selletõttu on elamisvõimalused muutunud ühtede kitsamaks, kuna teistele päris raskeiks.

Eriti on seda märgata palgateenija juures, kus tasud püsivad endisel tasemel. Kui arvestada praegu elukalliduse tõusu keskmiseks 25%, mis tohiks olla tagasihoidlikult võetud, siis tähendab see seda, et neljaliikmeline riigiteenija perekond peab ennast elatama kolmeliikmelise perekonna elatistsatsioonist. Tarbimist tuleb kärpida üheneljandiku võrra. Järelikult on selle võrra madalamale nihkunud palgateenija elatistase. See annab ennast õieti tunda postiteenijatele, kelle palgad on madalamad teiste riigiteenijate palkadest.

Kuid ega sellepärast ei või anduda üksnes kurtmistele ja kaebamistele, mis olukorda põrmugi ei paranda. Meie riigijuhid on mitmel puhul näidanud sellele, et rahvast ei või jätta pealtvaatajaks, vaid rahva isetegevusele tuleb kaasa aidata praeguses olukorras. Lähtudes põhimõttest, aita iseennast, siis aitavad ka teised, tuleb ka postiteenijail asuda isetegevusele ja omaabi korraldamisele.

Meenuvad Vabadussõjale järgnevad aastad, kus tuli kannatada analoogilise olukorra tõttu. Siis ei jäänud ootama palgaolude parandamiseni, vaid asuti omaabi korraldamisele, mis andis ka tulemusi. Postiteenijate kutseühingud avaldasid suurt aktiivsust. Muretseti ühiselt hulgaviisi kõiki tarbevahendeid, mille hinnad olid üksikult ostes liiga kõrged, nagu liha, kartul, või, juust, küttepuu ja isegi tallanahk jne. Sel teel pääseti juure tootjale mõõdukes vaheltkauplejast, mis tegi tarbimise märksa odavamaks ja kandejõule kohasemaks. Kuna palgateenija, nagu postiteenija ja teised, kelle palgad on jäänud endisele tasemele, oma väikese sissetuleku tõttu peab ostma peamiselt väikemüügilt, siis ostab ta loomulikult kõige kallimalt. Nii maksab ta kartulist, mis on tavaliselt vaesema inimese peatoiduks, väikemüügilt ostes palju kallimat hinda, kui vakaviisi ostes jne.

Kui elukallidus edasi liigub tõusu suunas, siis võime sattuda õige täbarasse seisukorda. Sellepärast ei või postiteenijad jääda ootama passiivselt paremaid aegu, vaid ka ise püüdma endid aidata isetegevuse kaudu. Postiteenijate kutseühing võiks sel alal üle minna aktiivsele tegevusele, mida dikteerib erakordne aeg. Ta võiks algatuse omaabi korraldamises enesele võtta ja ellu kutsuda vajalikud organid, kelle ülesandeks oleks varustada liikmeid esmajärguliste tarbevahenditega, ostes vahenditult tootjalt hulga viisi, et tarvitajale võimaldada neid kätte saada soodsa hinnaga. Siin areneb tänulik tööväli eneseaitamiseks isetegevuse kaudu. Am. Post.

TOILA

Toilas kaua aega elanud vene omaaegne poeetide kuningas Igor Severjanin oma luuletuskogus „Pühajõgi“ ütleb:

За двести верст от Петрограда,
От станции в семи верстах,

Влечет к себе меня Эст-Тойла

Где ласково подходит море
К головокружным берегам.

Tänapäeval ei arvestata kaugusi verstades, koguni mitte Leningradist. Toila kaugus on 9 km Toila raudteejaamast. Paar aastat on aga pidanud ühendust Jõhvi—Toila vahel autobus, mistõttu kasutatakse seda ja sõidetakse hooajal otse Jõhvist. Kaugus tuleb sel korral vaid 3 km pikem.

Toila raudteejaama juurest algab Toila poole sügav kuusemets. Selle vahel paar käänakut ja tee kulgeb siis väljadele. Kohe on tunda karget õhku ja võibki näha juba tükike merd. Enne kontorit veel üks erakirjakast, siis jääb tee äärde künkale kolm tukkuvat mändi.

Jutustatakse. Kunagi, väga ammu, käinud seda teed keegi tütarlaps, kes olnud kirikuvande all. Seal tulnud talle vastu salk inimesi, kes hakanud teda kui kõlvatut viskama kividega. Tütarlaps varisenud surnult kokku ja maetud sealsamas tee äärde. Rändaja, kes iganes sealt mööda läinud, visanud kõlvatu torkeks ta kalmule kivi. Nii kuhjunud sinna kivine küngas. Hukatu südamele lähedased aga istutanud ta hauale kolm mändi.

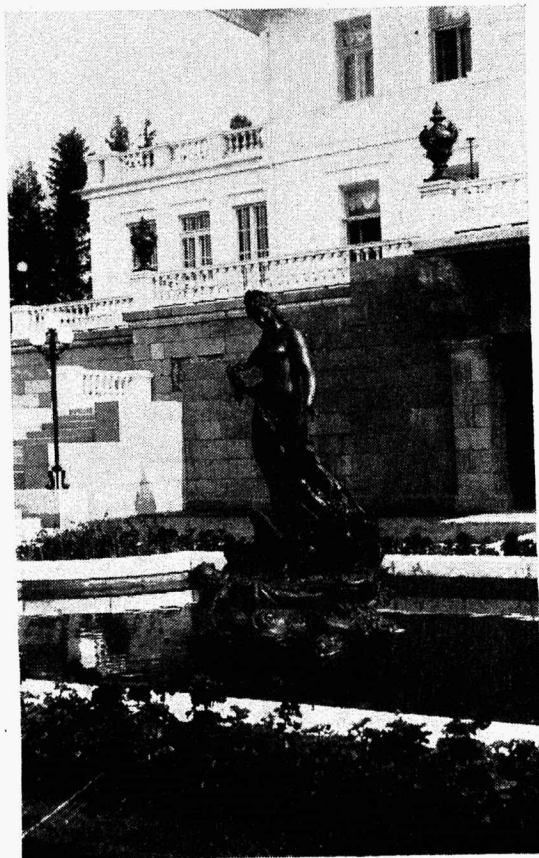
Siit mändide juurest algabki Toila. Paremale jääb Pühajõe org, vähe eemal valendab Oru loss ning vasakule viib tee külla. Ees, kõrgete kaljude all aga laiutab meri.

2.

Siinsele maastikule annab kauni omapära Viru rannik, mis on kõrgeim Toila ümbruses. Paekallas tõuseb siin kuni 55 m kõrguseni. Kohati ulatub meri kuni kaldaaluseni ja teeb seal lai-

Päite kõrge paekallas Toila lähedal. Tallinna-Narva maantee läheneb siin järsaku ääreni, olles piiratud mere poolt kaitsepuudega.

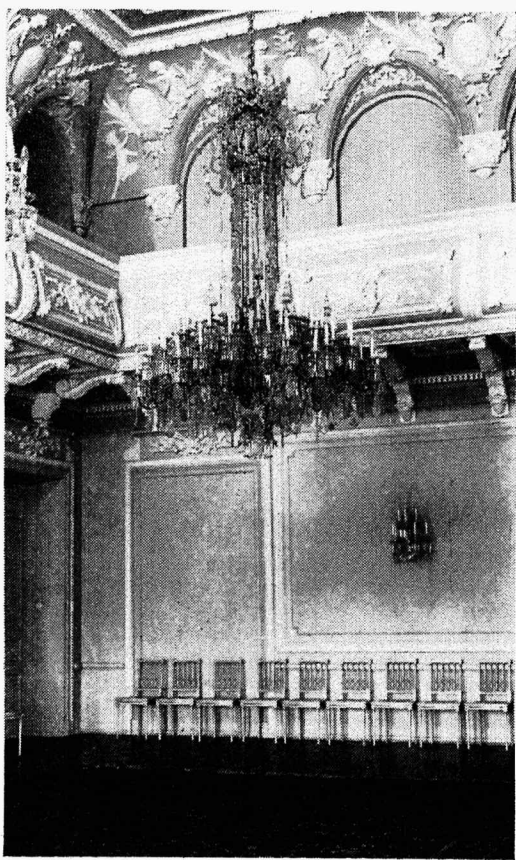
Osa Oru lossist ja tiigist, millest kerkib Aphrodite kuju.

nete uhtumise läbi oma hävitavat tööd. All on kuristik kiviruisudega, mida pudenevad kõrged paeseinad igal aastaajal, peamiselt aga kevadise suurvee ajal oma jalge alla paiskavad. Vaevalt laskub kallas lamedana mereni, kui siis jälle järsku üles kõrgele kerkib ja jätab kaldal vaatleja peadpööritava sügaviku ette.

Suuremalt jaolt on mere ja kõrge kalda vahel 50—100 meetri laiune rannatasandik, mis on kaetud lehtpuumetsaga, sageli põõsastega ja roheline muruga. Maariba lõpeb väikeste lamedate kividega, mis meri sinna aasta-aastalt kokku kuhjab.

Kaldalt avaneb vaade ääretule merele. Suvisel selgel päeval ulatub silm kuni Tütärsaarteni, mis sinetavate pilvedena põhja suunas üles kerkivad. Idasse jääb niidina Venemaa — Agaja maanina. Paremal pool eraldame kergesti Narva-Jõesuu majaka. Ligemale maa poole virvendavad Vairava Sinimäed ning üle Päite kõrge kaldaääre tõuseb Türsamäe õlivabriku paks suits.

Otse rannikut mööda kulgeb maantee. See jookseb Toila küla vahel natuke merest eemale ja laskub varsti Pühajõe orgu, mis oma rohelistest kallastega on ilusamaid kohti Eestis. Sügavas

Suur pidu- ja vastuvõtusaal Oru lossis.

orus, kesk lehtpuumetsa vaikust, voolab kiiresti väike Pühajõgi. Tee tõuseb nüüd järsumini ja läbib Põhjasõja ajast päritolevad kantsid.

3.

Kõneldakse, et kui vene rikkamaid kaupmehi Elisejev otsustas endale ehitada luksusvilla Baltimaale, siis saatis ta välja maadeuurimisele kolm arhitekti. Need käisid läbi kõik Läti tuntuimad mereäärsed asulad ja läbistasid ka Läti-Sveitsi. Ei leitud aga sündsat kohta. Siirdusid siis need maadeotsijad Eestisse. Rännates Virumaa rannikul jõuti lõpuks Toilani. Siinne koht meeldinud palju näinud saadikuile ja nad otsustanudki valituks lugeda selle kauaotsitud paiga.

Aastal 1902 kerkiski Pühajõe oru nõlvakule ja mere kõrgele kaldale hoone, mida hakati nimetama rahvasuus Oru lossiks. See nimetus on talle jäänud, kuigi ta alles nüüd — täiesti ümberkorraldatuna ja meie aja vaimus sisustatuna — võiks kanda kõlavat nime — Oru loss.

Oru lossis asub meie Vabariigi Presidendi suviresidents.

Juba lossi väravast sisse astudes paneb imesetama siin tehtud loominguline töö. Kohe lossi ees on sirged alleed, lillepeenrad mitmes värvis, sametmadal muru, basseini ja selle ääres Apollo, Diana ja eemal teisi antiikaja kujusid.

Lossi esinduslikem ruum on suur vastuvõtusaal, mis läbib kaks majakorda. Saali ümbritseb rõdu. Lagi ja seinad on rikkalikult kaetud

ornamentide ja suurte reljeefidega. Laest ripuvad alla kaks suurt kristall-kroonlühtrit. Lage illustab kunstnik V. Makovski tähelepanuvääriv maal.

Meelesõõbiva mulje jätab alumisel korral olev eesti tare, mis on arhitektooniliselt kui ka sisustuselt rajatud president K. Pätsi idee kohaselt eesti omapära vaimus. Laes näeme vana talutare mälestusena ruumi sissepoole asetatud musti aampalke. Seintel olevad moodsad pikergused elektrilambid meenutavad seinaproa vahele pistetud peerge. Kamin on hiiglamööduline ja võtab oma alla kogu toaseina.

Detailideni on kunstipärased ja tervikulised ka kõik ülejäänud ruumid, söögisaalid, piljardituba, suitsetamistuba, bridžituba jt. Mugav on väike söögisaal, mille seinal on kunstnik A. Janseni maal „Sügis“.

Mulje üha suureneb, kui astume lossi terrasidele, mis köidavad oma suursugususe ning avarusena. Balustraadi sammastele on raiutud vaasid lillede jaoks. Terrassid on rajatud kivil, mis laskub Pühajõe orgu. Nende all niriseb järsust kaldast, liivakihtide vahelt selgeid allikajugasid. Liivakiviseinas leiame uuristatud koopa, milles on kristallselge vesi. Koopasse peidetud roheline valgus mõjub pimedas müstiliselt.

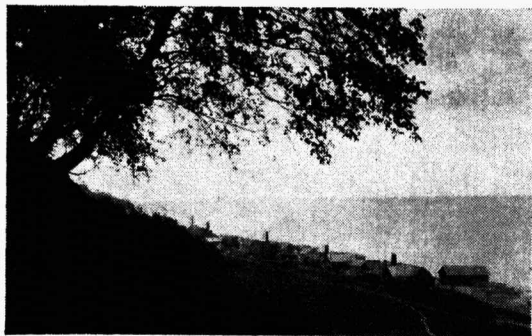
Nii kõikjal ja ka suures pargis, mis ümbritseb lossi, võib ikka ürgne loodus ja inimeste käetöö kooskõlas teineteisega. Kogu ümbrus, mida ei jõua küllalt imetleda, kannab peene kodukultuuri ja hoplitseva käe pitsatit. Mereäärne pikk paekallas tunduks liiga kalk, kui sinna poleks ehitatud kuskile kivitaimla või siia-sinna istutatud puid.

Loodus ise on siin küll suurim meister olnud kuid arhitektidel, kunstnikel ja aianduseriteadlasil oli tarvis kõike seda ilu oma tööga aidata. nii et sellest kõigest siin on saanud ülikaunis koht, mille keskuses seisab Eesti esinduslik maja.

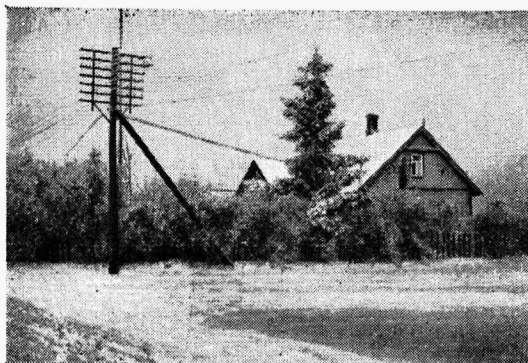
4.

Kauni ja karmi looduse tõttu on Toila muutunud turismi- ja suvituskohaks. Sajad ja tuhanded matkajad, paljud ekskursioonid tulevad siia igal kevadel, suvel ja sügiselgi. Kuna Toila omab kivise ranna ja tal puuduvad suuremad lõbustuskohtad, siis on jäänud ta eelistatud paigaks rohkem rahuarmastajale. Vene ajal oli Toila üks väljavalitumaid kohti Petrogradi ärimehile, kõrgematele riigiametnikele ja kunsti- ning teaduseinimesile.

Kui pankur Elisejev endale Oru ümbruse maa-

Vaade Toila kalasadamale ja kalasuitsutamishoonele.

Toila postkontor talvel.

ala ostis. siis lammutati parki ehitatud suvilad; osa neist ehitati üles uuesti Toila külla.

Nüüd on Toila suvitusolud muutunud veel mitmekesisemaks. Vabariigi President isiklikult on aidanud suuresti siinset suvituselu paraneda. Mitu korda suvel sõidab ta läbi küla ja tutvub ranna suvistungimustega. Ta on andnud suuri summasid kohalikule heakorraseltsile, kes saadud rahaga on ehitanud kaldale tennisplatsi, laste mänguplatse, autoparkimiskohti ja istutanud puid. Presidendi isiklikul soovil ja näpunäidetel ehitati 1938. a. kevadel Toila mereranda rannahoone, siis tantsupõrand ja muusikarõdu. Kavatsusel on ehitada siia turistide kodu, milleks vastav ehituskrunt on juba valmis ostetud.

5.

Toila küla seisab kahe kilomeetri pikkuselt rööbiti rannikuga. Küla algab suvilatega, mis hiljem seginevad kalurimajadega. Maa poole jäävad talud. Külast vähe eemal, otse merekaldal asub Oru Kodunduskeskkool, suur, osalt 4-kordne kahe tiivaga ehitus.

Külas elab umbes 450 inimest. Toila postirahvale teenindada on veel Oru Kodunduskeskkool 90 inimesega ja Oru loss teenijaskonnaga ja valvemeeskondlaste sõjaväelastega. Külasse on koondunud ametiisikud ja asutised, nagu politsei, arst, apteek, piirivalve kordon. Peale selle asub siin 2 pagariäri, 3 poodi, 2 pansioni ja rahvamaja, kus leiab ruumi ka tänavu asutatud Toila kino. Külal on 12 tänavat. Oru lossi valmimisega seati külla elektrivalgus. Pimedal aastaajal valgustatakse ka tänavaid elektriga, mille kontaktipesa valitseb postirahvas.

Kuna Toila elanike peamiseks tuluallikaks on kalandus, siis nimetatakse Toilat ka kalurikülaks. Külast vasakule kaldale alla on koondunud kalasadam ja kalasuututamise tööstused vabrikute meenutavate puusaradega. Siit läheb kala suutsutatuna sisemaale, vähemal määral ka toorelt. Tänavusel talvel kattis merd üleni meetripaksune jää ja püüki ei olnud. Eelmistel talvedel on meri olnud enamasti jäävaba.

6.

Toila postikorraldus ei ole vana. Omaaegne lähem postiasutis oli siinsele ümbrusele Jõhvi Postkontor ja posti saadi sealt juhuslikkude toojate kaudu. Suvitajate ainisel toetusel ja kohaliku pansionipidaja Brückmanni organiseerimisel XIX sajandi lõpul palgati eraviisil postitoojaks Toila elanik Jaan Pärnik, kes hakkas sooritama muidki postitoiminguid. Tema tõi Jõh-

vist ära peale lihtsaadetiste veel tähtsaadetised, pakid ja raha ning kandis need kohapeal koju kätte. Suvitajad maksid postitoojale 5 rubla perekonnalt, kohalikud elanikud vähem. Nii kestis see kuni avati 15. jaanuaril 1915. a. Toilasse T. Linnamaa majja postijaoskond.

Enne kui saadi niikaugele, oli kohalikul rahval visa tööd ja nõudmist postiasutise järgi. Pakutavad ruumid olid ebasündsad. Kohalik rahvas arvab, et kui ei oleks olnud tuttavat meest H. Rikandit Riia ringkonnaavalitsuses, siis võibolla oleks postiasutis jäänud avamata. H. Rikandi toetusel tunnustatud ruumid ja inventar sobivaks.

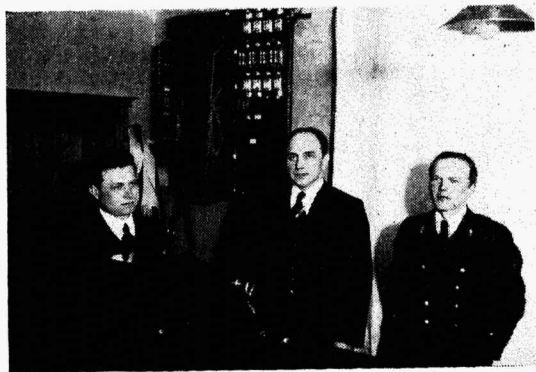
Vastse asutise tööd hakkas juhtima postmeister G. Lepp, praegune Jõhvi Ptk. ülem. Tema energilisel kaasabil vabanesid toilalased juba teisel aastal enestele võetud ainelisest kohustusest. Posti käis suvel palju. Koosseisus oli peale ülema veel 3 postiljoni. Posti vahetati praeguse Toila, endise Jõhvi raudteejaama kaudu. Kirjakannet teostati suvekuudel. Asutises teenis ka õvvhina esimene erapostivedaja J. Pärnik.

Varsti peale Toila avati postijaoskond Volka. Kahe postiasutise ligiduse tõttu ei olnud ette näha Toila jaoskonna tõusu klassis. Sellest tingitult siirdus siit mujale esimene postmeister, jättes leinama kohaliku rahva ja oma isikliku sõbra Elisjevi. Asemele tuli asutist juhtima hr. Transtok, kelle ajal sakslaste tulekul jaoskond suleti.

7.

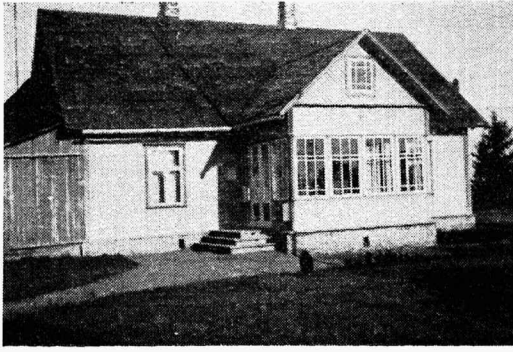
Vahepeal söötijäänud sidekorraldus elavnes kolmekordselt alates omariikluse loomise aastast. Avati ja töötama hakkas endises majas Toila Posti-t.t. kontor A. Palmeti, praeguse Võhma postkontori ülema juhtimisel. Visa töö ja osava organiseerimise juures paranesid ümbruse sideolud. Peagi kadus kohustusena võetud posti vedamise küüdikord ja posti hakkas vedama Jõhvi postijaam. Maaposti loomisel hakkas kontor posti Jõhvi asemel vahetama Oruga. Traktidele tekkisid rahvale meelepärased postipunktid. Telefonivõrk arenes iga aastaga ja publikule kättesaadavuse suurendamiseks kolis kontor hiljem P. Simoni majja.

P. Simoni maja, kus Postkontor asetseb tänapäeval, asub kesk küla, Posti tänaval. Maja on ümbritsetud aiana paksude sirelipõõsastega. Maja ligidalt viivad teed Oru lossi ja Oru Kodunduskeskkooli. Naabermajadeks on apteek ja Toila

Toila postipere.

Vasakul am. J. Raid, keskel kontoriülem A. Elvisto, paremal post. J. Raudsepp.

Toila postkontor.

jaoskonnaarsti maja. Kontorile on üüritud maja alumine kord. Raugastunud majaomanik kasutab küll ülemist korda, kus asuvad suvetoa, kuid tsivilisatsiooni ja kultuuri põlgama hakates on ta tõmbunud elama sauna. Kontori ametiruumide all on veranda, esik ja üks tuba. Ülejäänud 3 tuba ja teist verandat kasutab ülem. Maja on algul ehitatud vaid suvemajaks.

Teiste teenijate korterid on külas.

Kõigil möödunud aastail ei olnud saatust kontorile ühesuguselt kerge. Kuna oma „territoorium“ on väike ja suvitusel oli tagasiminekut, siis kontor töötas kahe tööjõuga. Kerkis küsimus kontor muuta agentuuriks. Olude paranemisel jäi see teostamata ja kontori tegevus hakkas varsti näitama järjekindlat tõusu.

Peale Oru ag. vahetaltusel vahetatava posti saab kontor veel ajalehti pagasis Toila raudteajaama kaudu. Posti saabumistel on kontori haritöö. Samuti on tunduvalt tööd rohkem kalapüügihoojal. Posti vahetatakse iga päev. Kirjakannet teostatakse peale argipäevade veel suvekuudel pühapäeviti. Alluvaid agenteure ega kirjatalusid

ei ole. Maapost on valdade reformist saadik Jõhvi „protektoraadi“ all.

Koosseisu puudutades peab veel tähendama, et A. Palmel teenis siin 15 aastat. Tema järglane A. Kukrus, praegune Tabivere ülem, juhatas kontorit vähem aega, et anda koht G. Mutlile, praegusele Kuremäe ülemale, kes elas siin üle asutise intensiivsema töö, Oru lossi ümberehitamise aja. Enne praegust koosseisu teenis siin veel kaasaegseid postlasi meh. K. Reiman, post. H. Lang ja ajutiste tööjõududena am. prl. S. Lobjakas ja post. T. Kiiver. Praegusel momendil on koosseisus 3 teenijat: ülem A. Elvisto, ametnik J. Raid ja postiljon F. Raudsepp. Telefoni tunneb kõige paremini post. Raudsepp, mispärast ta parandab ka telefonirikkeid. Kuna tema tegevussektor ulatub kõige kaugemale, siis on teda näha ka eraajalgi siin ja seal tantsupõrandatel, mida põhjustab ka sinne „pruutide kool“. Ta on üksik noormees. Ametnik Raidi tõmbab forellide ja vähjade poolest rikas Pühajõgi. Vaevalt on lumi sulanud, kui algab see igavene „ussihäda“. Siis kasutatakse ära kõik kõrged tutvused lossiaednikega, sest lossist on pärit ikka esimene õngesõõt. Ka on ta tegev heakorraseltsis. Ülemus ise teeb P. Simoni maja juures kodukultuuri tööd ja laseb mõnikord ka kaitseliitlasena märki.

8.

Nii kaovad päevad. Tehakse oma tööd ja elatakse tagasihoidlikku külaelu. Maailma erakorralise aja raskused jäävad nagu pisiasjadeks siin elu argilikkuses. Lähenev suvine aastaaeg töötab jälle tuua uut veetlevat elu, mis põhjustab veel uhkusetunnetki oma väikese kodu üle. Järligi tuleb meele I. Severjanini laul meie külast, meie Toilast:

В деревушке у моря, утопающей весною
В незабвенной сирени, аромат чей несравним, —
Вот в такой деревушке, над отвесной крутизною,
Я живу, радый морю, гордый выбором своим!

Teenistuslikke miniatüüre

1. Kirjataluniku juhtnõõrid ja postisaladus.

Teatavasti kirjataluniku juhtnõõride üks paragrahv (§ 10) lausub muuseas: „...kirjataluniku võimaluse piires teatab naabrite kaudu adressaadile kirja saabumistest“. Samal ajal Postiseaduse eeskirjad määravad, et kõik postisaadetistesse puutuv on saatja ja saaja saladus ja postiametkonna agentidel on keelatud anda teateid isikute postiside teel läbikäimistest.

Kas ei oleks seepärast vajalik võtta siinnimeetatud juhtnõõride § 10 revideerimisele ja see redaktsioonilt kooskõlastada Postiseadusega, et vältida juhtuda võivaid ebasoovitavaid sekeldusi postikandjatega maal.

Sest kui kergesti ei või juhtuda, et tollest süütuna näivast teate-viimise naabrile võivad järelduda tülid ja protsessimised kirjataluniku. Naaber võib-olla ei soovi, et tema naaber oleks teadlik tema postiläbikäimisest. Tal võivad olla peale selle ka kirjataluniku ebasõbralikud suhted ja nii pole sugugi vältimatud kaebused kontrollkontori ülemale, et kirjatalunik on lobisenud välja postisaladuse.

Keda siin kaitsta ja kellele õigust anda, kas postisaajale, kes töö ja õiguse otsingul tugeneb Postiseadusele, või kirjatalunikule, kes oma teguviisi õigustab juhtnõõridega?

2. Korrespondentsi hoiulesaatmise olulisemaid põhjusi.

Postalitus teeb suuri pingutusi selleks, et lõplikult väljastamata jäänud korrespondentsi arvu vähendada. Aastast-aastasse on antud postikasutajatele juhiseid ja näpunäiteid, kuidas kirja aadressi kirjutada, et kiri kiiresti ja õieti kohale jõuaks, näidates ühtlasi põhjusi, miks postisaadetised publiku süü läbi hilinevad või hoopis väljastamatuks jäävad. Sellest hoolimata küündivad väljastamatud kirjapostisaadetised üle riigi ikkagi veel tuhandetesse.

Üheks peamiseks põhjuseks, miks hoiutalitust tuleb nii suure arvu saadetistega koormata, on vist küll saatja aadressi puudumine saadetistel. Leiaks postalituse väsimatu meeleletus — iga kirjapostisaadetis olgu varustatud ka saatja aadressiga — postitarbijaskonnalt täitmise, kujuneks hävitamisele määratud kor-

respondentsi arv hoopis teiseks. Seda näitab kujukalt igakuine väljastamatu korrespondents, mis asutistelt lõplikuks hoiuks Tallinnasse saadetakse. Publiku hajameelsuse ja muude eksimuste tõttu hoiustamisele määratud korrespondentist oleks kohapeal võimalik publikule tagastada pea kõik kirjad ja kaardid, olnuks neil saatja aadress.

Kuna saatja aadressi puudumine kujuneb postisaadetiste väljastamatuse olulisemaks põhjuseks, siis osutuks küll vajalikuks võtta tarvitusele abinõud, mis selle nähte kõrvaldaks.

Siin aitaks kaasa esiteks vastavad meeletoetused ja tähelepanu juhtimised postkastidel, nagu neid linnades näeme. Neid meeletoetusi võiks laiendada ka provintsi-asutiste ja külapostkastikastidele.

Teiseks võiks koguda sellelaadiliste saadetiste kohta statistilisi andmeid. Neid andmeid võiks koguda plangil vorm nr. 18-5, mille juures praegu seismajäänud kirjaposti lihtsaadetised Tallinna Peapostkontori ülemale saadetakse, võttes seal uue liigitusena „kirjad ja postkaardid ilma saatja aadressita“. (Ehk jälle mainides tähtiku lõpus: „Loeteldud saadetiste hulgas on nii-niipalju saadetisi ilma saatja aadressita.“)

Sel teel kogutud andmed oleks soovitav avaldada publikule. Asutised kohtadel teeksid seda vastavate teadaannetega kuulutuste tahvilil. Hoiutalituse avaldaks aga plangilt v. nr. 18-5 üle riigi ammutatud andmed üksikute asutiste kohta ajakirjanduses ja ringhäälingu kaudu.

Ei teeks paha neid andmeid avaldada ka provintsi ajakirjanduses.

Rünnak publiku tähelepanule ja selle pidev teritamine ning asja alati soe hoidmine annaks kindlasti sama tõhusaid tagajärgi, nagu seda Postitalituse iga-aastased publikatsioonid pühade ja õnnitluskaartide frankatpuri ja teksti kohta on juba andnud. Tohtu arv juurdemaksulisi õnnitluskaarte on nüüd peaaegu nullini redutseerunud.

3. Võõrkeelsetest aadressidest.

Postimäärustiku eeskirjade järgi peab sise-saadetisel aadressaadi kui ka saatja aadressis Eesti postiasutise ja maakoha või tänava nimetus olema väljendatud riigikeeles kehtiva nime-tuse järgi.

Keelemääruse järgi aga peab siseposti-saadetistel nii saatja kui ka saaja kogu aadress olema eestikeelne. Keelemääruse vastu eksijaid

võetakse Kriminaalseadustiku § 122 põhjal vastutusele.

Ütleme, näiteks, kiri kannab aadressi: „An das Schweizer Konsulat Lai tän. 44 Tallinn.“

Postimäärustiku järgi oleks selline aadress täiesti lubatud: postiasutis ja tänava nimetus on väljendatud riigikeeles. Keelemääruse järgi tuleks aga kirja saatja võtta Kriminaalseadustiku põhjal vastutusele: kogu aadress pole eestikeelne.

Kuidas nüüd postiteenijal, kui riigiteenijal, kes peab austama kõiki riigis kehtivaid seadusi ja määrusi, tuleks käesoleval juhul talitada?

4. Üks soov.

Hiljuti võeti raadioringhäälingu töönormid revideerimisele ja toimetati kohapeal ringhäälingu talituste mõõtmist, et kohendada toimingnorme ringhäälingu talituse uuele korrale vastavaks. Teenijaskond oli huvitatud sellest Postitalituse algatusest ja viis mõõtmistööd läbi suure innu ja tõsidusega.

Nüüd on kohtadel teenijaskonnas kerkinud soov, et ka riigihoiukassa tööde normeerimine leiaks Postitalitusele heakskiitmist.

Kuna riigihoiukassa operatsioonid pakuvad küllaldaselt tülakat tööd ja seda tuleb teha lisaks muule normeeritud luugiteenistusele, siis see asjaolu tohiks vist küll põhjendada hoiukassa operatsioonide normide alla võtmist.

Kui praegu hoiukassa operatsioonidest osavõtjale on püütud tasuda nende poolt tehtud lisatööd, ei ole see tasu suutnud rahuldada kõiki hoiukassa alal töötajaid. Seda põhjusel, et tasu maksmise aluseks pole võetud tehtud töö, vaid summade seis (hoiuste üldine saldo) agentuuris aasta lõpuks. Seesuguse tasumaksmise viisi juures kujunevad tasusummad nii, et agentuur, kes läbi aasta töötas intensiivselt ja kus operatsioonide arv küündis sadadesse, kuid kus hoiusummad aasta lõpus näitasid kehta saldo — saab tasu mõned kroonid, samal ajal kui agentuur, kus operatsioonide aasta jookkul oli vaid mõni üksik (või üldse ei olnudki), kuid kus hoiusummad aasta lõpus seisid tüheda saldoga, võtab töö tasuna (!) vastu kümneid kroone.

Sellised kurioosumid on valusad tõsiasiad, neid võime tähele panna küll ja küll.

Saaks nüüd hoiukassatöö normeeritud, täidaks rahuldustunne selle töö tegijaid seal, kus see töö tõesti pingutusi nõuab.

E. M.

Postmargi 100-a. juubel

Teatavasti on postmargi leiutajaks ja praegusel kujul tarvituselevõtjaks Suur-Britannia, kus esimesed postmargid lasti müügile kõigis postiasutistes 6. mail 1840. a. Selle sündmuse 100-a. tähtpäeva puhul korraldatakse Londonis s. a. 9.—14. maini esimeste postmarkide (1 Pence — must ja 2 Pence — sinine) erinäitus. Ühtlasi trükitakse ning lastakse müügile eriline mälestusmark, milline aga ei kuulu postmarkide hulka.

See mark trükitakse Perkins, Bacon & Co, s. o. sama firma poolt, kes trükkis esimesed inglise postmargid. Trükiplaat valmistatakse samas menetluses nagu 100 a. eest esimeste postmarkide valmistamisel. Mark on neli-ploki kujuline, musta- või sinisevärviline, gummeeritud, perforerimata; pildil kujutatud 1840. a. valitsenud kuninganna Viktori kroonimisrõivas: pildi ülemisel ja külgservadel kiri „Stamp Cente-

nary Exhibition. May 6th — 14th 1940. Perkins, Bacon & Co“.

Margiploki hind on 1 shilling, tiraaž piiratud. Seda võib tellida otseselt The Stamp Centenary Exhibition. Executive Committee'lt, 41 Devonshire Place, London W 1. või osta margiäridest.

Esimese postmargi 100-a. juubelit kavatseb ka Eesti Postitalitus mälestada vastava margiseeria väljaandmisega. Seeria koosneb 10, 15, 18 ja 30 s. postmarkidest, millised kõik ühesuguse pildiga: kirjatüvi ja selle varjus lennuk, mis peab sümboliseerima postiliikumise kiirust praegusel ajal, äärtel aastaarvud 1840 ja 1940.

Teiste maade poolt postmargi 100-a. juubeli mälestamise kohta võimalusel edaspidi.

Märkus: Andmed S-Britannia mälestusploki kohta on võetud Rahvusvahelise margikogujate seltsi Estonia häälekandjas „Estonia“ nr. 27—9. II 1940. ilmunud kirjutisest „Mälestusmark S-Britannia postmargi 100-a. juubelinäit. puhul.“

Tsensuuri salakambris

Kõik sõdivad riigid ja sõjaohu läheduses asetsevad erapooletudki riigid kontrollivad kirja-postisaadetisi. Igapäev saabub meile välismaadest kirju, mis kannavad tsensorite templeid, ja vahel näeme kontrollimisjälge ka kodumaisel kirjal.

Sõdijad ei vaata läbi mitte ainult neile saabusvat ja nende poolt saadetavat posti, vaid meredel kaaperdatakse erapooletute riikidegi laevu, mis viivad posti vastaspoolele. ja post neilt laevadelt ei pääse hoolsast kontrollist.

Sellepärast näeme tänapäeval kummalist pilti, et mõnest erapooletust riigist saadetud kiri on läbi vaadatud hoopis võõras sõdivas riigis.

Mida taotellakse säärase kontrolliga?

Elkõige on sõdivate riikide üheks tähtsaks ülesandeks takistada selliste sõnumite, teatmete ja andmete väljapääsu oma riigist, mis võiksid olla kasulikud vaenlasele. Peale selle hoolitseb tsensuur, et frondilt ei pääseks tagalasse häirivaid teateid, ja vastupidi. Kirjadest saadakse pilt ka rahva meeleolust.

Töö, mida tsensor peab täitma, võib näida eemalseisjale väga lihtsana, kuid tegelikult, kui soovitakse saavutada tulemust, on see tegevus küllalt raske. Ei ole vaja fantaasierikkust, et kujutella seda kirjade, postkaartide, trükiteoste, ajalehtede jne. hulka, mida post iga päev saadab ja saab. Iga saadetis võib sisaldada salajasi teateid, mis on peidetud teravmeelselt ja kavalasti kontrollijate silmade eest. Kõik need tuhanded ja miljonid postisaadetised peavad läbi käima tsensorite kätest. Kogu selle saadetiste määratu hulga juures ei tohi tsensori pilk nürineda, vaid tsensor peab piinliku hoolega. püsiva tähelepanuga, taibuga ja leidlikkusega jälgima talle toodavaid kirju, et avastada saladusi, mida need võivad varjata. Peale pikaajalise töö saavutatud rikkalike kogemuste on sõdivate riikide tsensoril oma kabinetides kasutada ka tehnilised abinõud: kvartslamp, mikroskoop, mitmed keemilised vahendid j. m.

Kuidas töötab tsensor?

Kõigepealt vaadeldakse postisaadetisi hoolega. Sageli märgatakse juba esimese kiire pilguga, et midagi ei ole korras. Näiteks leitakse jooni-seid, stenograafilisi märke, vahel tähed ja morsemärgid on peidetud piltidele, ornamentidele. Kahtlased on ilma pikema kaalutluseta kõik kirjad, mis sisaldavad arvusid. Ka liiga tähtsuseta sõnumeid ei usaldada. Kinni peetakse harilikult kõik saadetised, millel leiduvad nõelatorked, tindiplekid või muud kahtlustäratavad märgid. Nagu näitavad kogemused, antakse edasi säärase pealt-näha süütute märkidega punkte kaardil.

Edasi järgneb kirjade sisu kontrollimine. Siin oleneb sageli rohkem tsensori vaistust kui teadmistest, kas kirja lugeda kahtlaseks või mitte. Endastmõistetavalt peetakse kinni kõik šifreeritud kirjad, kuid mõnikord on saatja ja saaja loonud salavõtme, tõelise koodi harilikest igapäevakeele sõnust, mida tsensor ei mõista iialgi kahtlustada, ja niisugused salakirjad pääsevad edasi. Primitiivne on viis saata sõnumeid sel teel, et kirjas ridade esimesed ja viimased tähed, lugedes ülevalt alla või vastupidi annavad tähendusega sõnad. Säärase kirjad ei pääse kunagi tsensori tähelepanust. Peale selle kasutatakse salateadete saatmiseks viise, kus edasiantavaid

sõnu moodustavad tähed märgitakse vaevalt nähtavate punktidega või kirjutatakse jämedamini või peenemini või antakse neile tähtedele eriline kuju. Need süsteemid on väheusaldatavad ja vilunud tsensor avastab nad kerge vaevaga.

Palju raskem on avastada salasõnumeid, mis on kirjutatud harilike sõnadega, mis tähistavad morsemärke, näiteks võivad punktid-ks olla sõnad, millel on paarisarv tähti, kuna paaritu tähtede arvuga sõnad tähistavad kriipse. Et vältida avastamist, peab kirjutaja selle süsteemi kasutamisel olema leidlik ja ettevaatlik.

Kõige enam sisendavad tsensoreisse kahtlust igasugu arvud eriti veel siis, kui neid kohatakse ühes kirjas sageli. Arvud võimaldavad väljendada peaaegu kõike: koordinaate kaardil, sõjaväeosade numbreid ja tugevust, kuupäevi, kella-aegu jne. Numbrid näivad tagamõttetu, süütud ja sellepärast kasutatakse neid heameelega salateadete läkitamiseks, kirjutades teateid vahel arvete, vahel kaubapakkumiste kujul.

Nüüdisajal kasutatakse teadete salajaseks edasisaatmiseks sageli sumpateetilisi tinte, s.o. sääraseid vedelikke, mis pärast kirjutamist kuivavad ning muutuvad nähtamatuks ja ainult teatud keemiliste vahenditega võidakse jälle muuta nähtavaks. Et nende tintide tarvitamist avastada, hoitakse kirjad kvartslambi valguses, mille kiirtes lõövad hiilgama peaaegu kõik kustunud kirjamärgid. Ka joodiaurudes muutub nähtavaks enamik sumpateetilisi tinte.

Ohtlikud on teated, mis on peidetud näit. postmarkide alla. Ühe margi alla võidakse stenografeerida terve lehekülg, kuid tsensuur tunneb huvi ka kirjamarkide vastu. Mõnikord kleebitakse postkaart kokku paberikihtidest, mis on täidetud salakirjaga. See trikk on küllalt tuttav ja kui see ei avane paljale silmale, siis läbi-valgustamisel jõutakse kohe selle jälile.

Vaatamata tsensorite teadlikkusele, vaistule, leidlikkusele ja rutiinile, vaatamata kvartslambile, röntgenikiirtele, joodiaurudele ja mikroskoobile, leiutatakse ikka jälle uusi süsteeme, uusi vahendeid, et keelatud teated jõuaksid tähelepanematult ning takistamatult üle piiri, määratud kohta. Postiliiklus võidakse üegi täielikult lõpetada, kuid siis hoolitsevad raadio, kirjatuvud, koerad — jah, isegi paberitega täidetud granaadid ja pommid selle eest, et salasõnumid saabuksid vaenlase kätte. Võõraste riikide salajased agendid, kes tegelevad sõnumite koostamise ja saatmisega, omavad harilikult enam fantaasiat kui kõige osavamad tsensorid. Fantaasia vastu ei ole tehnika tänapäeval leutanud veel ühtegi abinõu.

Posti-T.-T.-teenijate Kutseühingu Tallinna Osak. aastapeakoosolek

peetakse neljapäeval 25. aprillil 1940. kell 18,30 Tallinna Peapostkontori kirjadejaoskonna ruumes, Vene tän. 9.

Päevakorras on: 1939./40. a. tegevuse ja kassaruande kinnitamine, 1940./41. a. eelarve ja tegevuskava vastuvõtmine, 1940. a. kongressi päevakorraga tutvunemine, valimised põhikirja järgi. kongressi saadikute valimine ja läbirääkimised põhikirja piirides.

Postiametkonna Tehnilise Ala Teenijate Ühingu asemikekogu peakoosolek

Istuvad vasa-
kult: Peatele-
graafik. ülem
A. Kura, Te-
lefonivõrgu
ülem J. Mar-
tens, abidirek-
tor P. Etruk
direktor G.
Jallajas, Tee-
deminister N.
Viitak, ühin-
gu esimees A.
Merilaid, teh-
nikabüroo abi-
juh. V. Laak,
insp. O. Pull,
van. ias. E.
Millistfer,
Riigiteenijate
Keskliidu esim.
E. Nerep, Met-
sateen. Ühin-
gust J. Pipar.

Postiametkonna Tehnilise Ala Teenijate Ühingu
asemikekogu peakoosolek peeti 14. ja 15. apr.
k. a. Riigiteenijate Keskliidu ruumes.

Koosolekul olid esindatud kõik osakonnad,
kokku 24 saadikuga. Kohal olid avamisel ka
Teedeminister N. Viitak, direktor G. Jallajas,
abidir. P. Etruk, insp. O. Pull ja V. Laak Poste-
list. Tervitama olid saabunud veel Riigiteenijate
Keskliidu esimees E. Nerep, Postit-üh. esim. J.
Martens, Raudteelaste Kutseüh. esim. Rutnik,
Metsat. Üh. esim. Pipar, Tallinna Riigit. Üh.
esim. Nudel.

Avas esimees A. Merilaid, puudutades viima-
sel ajal muutunud olukorda Euroopas, elukalli-
duse tõusu ja palgaolusid.

Järgnesid tervitused. Esimesena tervitas Tee-
deminister, märkides oma sõnavõtsu tehnika, eriti
sidetehnika tähtsust, toonitades veel tehniliste
inimeste kiindumust oma otsesesse kutsealasse.

Puudutas sõjaga saabunud erilist olukorda ja
sellega kaasaskäivaid majanduslikke raskusi, mis
kohustavad kokkuhoiule ja aseainete produtsee-
rimisele, et hoida elu normaalseis piires.

Järgnevalt kõneles Posteli direktor G. Jalla-
jas, puudutades jällegi valitsevat erakordset
aega, millega palus kokkutulnuil arvestada. Edasi
mainis, et mullu rahapuudusel osa remonti jäi
teostamata, tänava aga see takistuseks pole.
Avaldab tänu tehnilise ala ja ekspluatatsiooni ala
teenijatele eeskujuliku sidupidamise ja seadmete
korrashoiu eest N. Vene vägede baasidesse asu-
misel. Postel 20 aasta vältel on teostanud kokku-
hoiu ja seega on võimalik 2 aasta jooksul
arendada telefoniseadmeid maal, küll aga tuleb
teostada materjalide puudumisel tagasitõmbu-
mist automaatjaamade alal. Pooldas mõningate
uunduste tarvituselevõtmist, nagu kandevvoolu-
ühendused. Teatas valitsuse otsusest ühekordse
toetuse andmiseks perekonna abiraha näol ja
päevarahade normi muutmise kavast. Manitses
tõsiselt kokkuhoidlikult suhtuma tulevikule ja
seadma elu nii, nagu oleks saabunud juba ras-
kete aegade haripunkt.

Asemikekogu juhatusse valiti E. Millistfer ja
Seresk; sekretariaati Kolde, Elme, Linsi.

Järgnesid referaadid. V. Laak kõneles posti-
ametk. tehnil. personaali ülesandeist KÕ teos-
tamisel ja ins. H. Riikoja ühendusjuhtmete mit-
mekordselt kasutamisest.

Referaadid kanti ette huvitavalt ning teki-
tasid elavaid sõnavõtte.

Ühingu tegevuse ülevaate kandis ette ühingu
esimees A. Merilaid. Palgaolude parandamiseks
on käidud korduvalt Majandusministri juures.
Viimase käigu tulemuseks on ühekordne toetus
kolme kuu lasteabirahana. Postitalituse poolt
käsoleval aastal esitatud palgaparandused tõm-
mati Majandusministeeriumis maha. Ka korteri-
raha saamiseks käidi Majandusministri jutul,
aga krediitide puudusel palvet ei rahuldatud.
Päevarahade viimiseks I ja II liiki käidi Teede-
ministri jutul, kes ka meie põhjendatud nõudeist
aru sai ja on lootusi, et küsimus lahendatakse
meile soodsalt. Riidevarustuse alal oleme nõud-
nud kandetähtaegade ühtlustamist, millele aga
krediidi puudusel pole saadud vastu tulla. Kassa-
aruanne kinnitati tasakaalus kr. 1474,15 suuruses.

Ühingu liikmemaks määrati kindlaks eelmise
aasta normide suuruses. Ühingu 1940. a. eelarve
kinnitati kr. 1286.— suuruses.

Teenistuslikkude küsimuste all esitas Tartu
osakond põhjendatud ettekande isikkonna arva-
lust ja tööjaotusest võrgu kantseleis. Sellele
vastates abidirektor P. Etruk märkis, et normid
üldiselt on eluga kooskõlas, kuna norme ja tööd
täpselt kooskõlastada on võimatu. Edasi käsitati
kontori koosseisus olevate mehaanikute olukorda,
teenijate järkudes edasiviimist, suvepuhkuse kü-
simust.

Koosolekule tulnud riigiteenijate keskliidu esi-
mees E. Nerep selgitas pikemas sõnavõtsus kesk-
liidu ülesandeid ja sihte. Palgaolude parandus
10% võrra ei aita, vaid teeb olukorra veelgi
halvemaks, sest elukallidus tõuseb kindlasti
15—20%. Rohkem aga ei võimalda riigikassa
ressursid. Peale palgaolude parandamise on nõu-

tud korteriraha, perekonna abiraha suurendamist. vanusetasu astmete muutmist ja tasu suurendamist.

Tallinna osakond esitas kavandi vormi lõike, eraldusmärkide ja riidevärvi muutmiseks.

Ühingu juhatusse valiti A. Merilaid, E. Elme, A. Serask, E. Millistfer, A. Kolde, A. Nõmmik ja A. Linsi. Revisjonikomisjoni valiti O. Birkan, H. Riikoja ja E. Paju.

VASTUVÕETUD RESOLUTSIOONID

Teenistuslikud küsimused.

1. Asemikekogu peab tarvilikuks muuta sisuliselt isikonna arvatlemise norme.

2. Silmas pidades, et suuremate maavõrkude kantseleides võrguüleva ülesannete täitmise alal funktsionäärina töötaval mehaanikul tuleb täita ülesandeid, mis nõuavad laialdasemaid ametialalisi teadmisi ning suuremaid teenistuslikke kogemusi ja vastutust, kui seda on harilikul mehaanikul, tuleb pidada tarvilikuks selle töökoha palgaastme kõrgendamist võrdsele astmele jaoskonnajuhataja palgaastmega ning sellele töökohale anda uus ametinimetus „kantselei-jaoskonna juhataja“.

3. Kuna kontorite koosseisus olevate mehaanikute puhttehnilise ala teenistuskohuste täitmine jäetakse asutuste ülemate poolt tahaplaanile ja nõutakse nende täitmist teenistusest vabal ajal, tuleks asutuste koosseisus olevate montööride ja mehaanikute töötingimused revideerimisele võtta.

4. Arvesse võttes asjaolu, et omal ajal loodud mehaanik-vabateenija koht pidi selgitama, kas selle koha peale seatud isik võib oma võimete poolt kas mehaanikuks või ametnikuks ja sellel kohal teenimine pidi kestma mitte üle ühe aasta, tuleks kaotada kehtiv olukord, kus mehaanik-vabateenija peab töötama sellel kohal palju aastaid, ja pidada kinni üheastasest tähtajast.

Meistrid tuleks viia üle ametnike koosseisu, kuna nende ametisse määramine toimub nüüd ainult vastava laiaulatusliku eksami sooritamisel ja nende tööiseloorm on sarnane mehaaniku tööga.

Kehtiva teenistusesredeli paindumaks tegemiseks tuleks luua juure üks mehaaniku järk, mis vastaks 1-b järgu ametnikule. Vanema mehaaniku palk tuleks ühtlustada 1-a järgu ametniku palgaga.

5. Häid ametialalisi teadmisi ja üldtunnustatud tehnilisi eksameid sooritanud teenijatele tuleks luua nende töövaeva kompenseerimiseks ametialalisi soodustusi ja neid eelistada kõrgendustele andmisel.

6. Silmas pidades, et postiametkonna tehnilised teenijad on koosseisulised riigiametnikud ja nende töötingimused on tervistrikkuvad, tuleks neile lubada suvepuhkust suvisel ajal juhul, kui teenistusolukorrad seda lubavad.

7. Arvesse võttes, et praegune liiniklemide arvestamise kord võrkudes tekitab raskusi ja ülearust tööd, tuleks see muuta selliselt, et liiniklemme arvestatakse sarnaselt teiste liinimaterjalidega, kandes neid ülespanemisel kuluks ja võttes mahavõtmisel arvele, kusjuures neid ei tuleks kanda kilomeeterrahmatasusse.

8. Töö ratsionaliseerimiseks tuleks täiendada ja ajakohastada plankide vorme ja valmistada suure puuduvaid.

9. Asemikekogu pooldab praeguse vormivarustuse muutmist ja teeb ülesandeks juhatusele

koostöös osakondadega koostada uue vormi kavand.

10. Asemikekogu peab tarvilikuks meistrite ja jaoskonnajuhatajate vormivarustuse kande tähtaja ühtlustamise mehaanikute kandetähtajaga.

Tasud.

11. Arvesse võttes majandusliku surutise tõttu tõusnud elukallidust, tuleks, vastavalt elukalliduse tõusule tasusid tõsta, seda eriti madalama palgaliste osas.

12. Raamatupidajaid, raadiomotoriste, meistreid ja montööre tuleks palgaredelis viia edasi ühe astme võrra.

13. Kuna tehnilised agendid kasutavad teenistusülesannete täitmisel oma jalg- ja mootorrattaid ja arvesse võttes, et nimetatud liiklemiseabinõud hinnas on märksa kallinenud, tuleks tõsta praegu maksetavat sõiduraha jooksevkilomeetrilt. Samuti tuleks need liiklemiseabinõud vabastada registreerimismaksudest.

14. Oma jalgratta kasutamise eest asukoha 5 km sõoris tuleks maksta tasu vähemalt 5 krooni kuus.

15. Asemikekogu peab soovitavaks kõigile tehnilise ala teenijatele tasuta raadiokuulamise lubade andmist.

TEHNILISE ALA TEENIJATE ÜHINGU osakondade tegevusest.

Pärnu osakonna aastapeakoosolek peeti 19. märtsil. Peeti elavaid läbirääkimisi ja võeti vastu rida otsuseid palkade, varustuse, isikonna arvatlemise, tööaruannete koostamise ja muus küsimusis.

Osakonna uude juhatusse valiti A. Mäekask, A. Linsi ja A. Värnik. Revisjonikomisjoni valiti P. Pärn, K. Pärn ja K. Tamm. Saadikuteks asemikekogu peakoosolekule valiti F. Vachstein, I. Ilves ja A. Vallak.

Paide osakonna peakoosolekul 14. veebruaril valiti juhatusse J. Vain, L. Ohsolin, R. Järvet, revisjonikomisjoni — K. Leemet, P. Aareleid, A. Tiik. Saadikuteks valiti K. Leemet, I. Naber. Peeti tarvilikuks kaotada mehaanik-vabateenijate järk või vähendada, viies meh.-vabateen. üle mehaanikute järku. Vanema mehaaniku palk peaks vastama vanema ametniku palgale. Jõuvankrite seadust tuleb täiendada, et postiametkonna tehnilised teenijad vabastataks jõuvankrimaksust. Tehnilistele teenijatele tuleb anda priikorter või maksta korteriraha.

Haapsalu osakonna peakoosolekul valiti uude osakonna juhatusse J. Freivald, J. Kutsar, J. Ritval; saadikuteks — võrguülem J. Holland ja J. Ritval.

Peeti tarvilikuks jalgrattasõidu tariifi tõsta 9-le sendile km pealt. Tehniliste teenijate palgaolud nõuavad tungivalt parandamist, ühtlasi tuleks maksta korteriraha. Mehaanik-vabateenijad tuleks kõrgendada mehaanikuteks. Saabasteraha normi peaks suurendatama, et oleks võimalik muretseda hädavajalikke säärsemaid.

Tartu osakond pidas oma peakoosoleku 11. veebruaril.

Rõhutati normide parandamise ja täiendamise vajadust. Arutati elavalt uut teenijate atesteerimise korda, mille kohta asuti väga kriitiseerivale seisukohale. Leiti et uus atesteerimise kord teeb ülemuse olukorra raskeks.

Peeti soovitavaks võimaldada tehnilistele teenijatele suvel puhkust ja asutada Tartus puhkeruum teenijatele, kes peatuvad ajutiselt Tartus.

Tehniliste teenijate palku tuleks tõsta nii, et vapema mehaaniku palk vastaks vanema ametniku palgale. Samuti on hädavajalik tõsta montööride palka.

Osakonna uude juhatusse valiti A. Seresk, R. Tsakkar, E. Liiv, V. Rünk, S. Prögajev, K. Pikksalu, A. Kangro, revisjonikomisjoni — N. Tammaru, J. Tegova, A. Väljaots. Saadikuteks valiti A. Seresk, A. Kangro, N. Tammaru.

Viljandi osakonnas valiti saadikuteks A. Kangur ja P. Haavasaar.

Rakvere osakonna peakoosolekul 1. aprillil valiti juhatusse M. Soidla, E. Paju, K. Reimann,

revisjonikomisjoni — A. Rae, O. Raudkepp, E. Kurim; saadikuks — E. Paju.

Tartu osakonnas valiti saadikuteks asemeikokogu peakoosolekule A. Seresk, N. Tammaru, A. Kangro.

Narva osakonna peakoosolek valis saadikuks A. Valter'i.

Võru osakonna peakoosolek peeti 20. veebruaril. Võeti vastu terve rida resolutsioone pal-
kade, korteriraha ja tööde korraldamise aladel.

Uude juhatusse valiti A. Ustav, O. Schults, N. Rinne; revisjonikomisjoni — A. Viliste, A. Vessin, R. Veske. Saadikuteks valiti A. Viliste, V. Loimet.

Kutseühingu Keskjuhatuse tegevusest

N.-Jõesuu ja Elva suvilais tubade kasutada andmise kord

Läinud aasta kongress andis Keskjuhatusele lahendada suure pagasi soove teenijaskonna olukorra parandamise alal. Need soovid on olnud Keskjuhatusel südame lähedal ja ta on püüdnud teha nende lahendamiseks kõik, mis erakorralise aja oludes võimalik. Soovide täitumist on taotletud nii Postitalituse, Riigiteenijate Keskliidu kui omavalitsuseasutiste kaudu, kuid saavutatud ei ole peagu midagi. Kongressil avaldatud soovidest on leidnud rahuldamise ainult kolm soovi. Nii on lubatud postiametkonna teenijaile, kellel on õigus saada priisõidupileteid pagasiveo operatsioonide toimetamise eest, lasta neid pileteid välja kirjutada ka oma perekonnaliikmete nimel. Edasi on Raudteede Talituse poolt tehtud korraldus, et raudteeteenijad abistaksid postiametnikke raskemate saadetiste kohtadele asetamisel. Raudteesaadetiste veo lõpetamist postivaguneis aga ei pooldata, sest see vedu ei tekitavat raskusi. Heatahtlikule lahendamisele võeti ka soov laste koolitamise kuludeks toetuste määramise alal erikapitalist. Selle soovi kohaselt on juba võimaluste piires talitatud.

Postisaadetiste väljastamise lõpetamine pühadel ja puhkepäevadel on veel lahendamise järgus. Keskjuhatus pöördus selle küsimusega linnavalitsuste poole. Vastused seisukohtade üle ei ole veel kõigilt saadud. Seni saadud vastuseist on osa väljastamise lõpetamise poolt, osa poolt eritingimustega, kuna osa on vastu.

Elva uue puhkekodu ehitamisega on jõutud juba niikaugemale, et on lootusi puhkekodu valmimise peale k.a. 1-ks juuniks. Keskjuhatus oletab selle puhkekodu kasutamisevõimalust juba 15. juunist peale.

Keskjuhatus on pidanud tegevusaasta kestel 15 koosolekut. Kahel viimasel koosolekul olid arutada kongressi ja suvitamisevõimaluste küsimused ning 1939/40. a. aruanne ja 1940./41. a. eelarve läbivaatamine ja kinnitamine.

Kongress otsustati pidada k.a. 19. ja 20. mail Tallinnas, Riigiteenijate Keskliidu ruumides.

Suvitamisvõimalusi võib Keskjuhatus pakkuda eeloleval suvel ainult N.-Jõesuus ja Elvas, kuna Haapsalu suvila on sundkasutamisel. N.-Jõesuu suvilais antakse toad kasutada tasuta, Elva suvilate kasutamisel aga võetakse korrashoiumaksu kuni Kr. 5 toa pealt kuus.

Avaldused tubade peale suvilais saata 7-ks maiks.

1. Tube Elva ja N. Jõesuu suvilais võimaldatakse möödunud aastate eeskujul ametkonna teenijaile ja nende perekonnaliikmeile.

2. Toad antakse kasutada kuni üheks kuuks. Pikemaks ajaks võimaldatakse neid ainult siis, kui on vabu tube. Kasutamisaeg alaku kuu esimesest ja 16-st päevast.

3. Tubade saamiseks tuleb esitada P.-t.-t.-teen. Kutseühingu Keskjuhatusele järgneva kava kohane avaldus:

P.-t.-t.-teen. Kutseühingu Keskjuhatusele.

(avalduseandja nimi, perekonnanimi, ametinimetus ja asutis.)

AVALDUS

Soovin kutseühingu suvilas (kas Elvas või N.-Jõesuus) tuba, alates kuni
Minuga on ühes järgmised perekonnaliikmed (abikaasa, poeg, tütar (kui vanad, teenija — kokku isikut.

Allkiri

4. Avaldused esitada P.-t.-t.-teen. Kutseühingu kohaliku osakonna juhatuse kaudu k.a. 7-ks maiks. Osakondade juhatused saatku avaldused Keskjuh. korraga, tähendades sellejuures ära, kes avalduseandjaist on kutseühingu liikmed ja kes mitte.

5. Juba saadud avaldused võetakse Keskjuhatuse poolt rahuldamisele ühel ajal nende avaldustega, mis saabuvad 7-ks maiks. Pärast 7. maid saabuvad avaldused rahuldatakse ainult võimaluse korral.

6. Juba ülesantud kasutamiseaega võib muuta, sellest Keskjuhatus aegsasti informeerides.

7. Toa saamiseks (vastava suvila majahoidjalt) antakse Keskjuhatuse poolt sellekohased load.

8. Tubade saamiseks liigitatakse sooviavaldajad kategooriatesse. Eesõigustatud on need, kes ei ole kunagi suvilaid kasutanud või jälle on neid kasutanud juba aastaid tagasi.

9. Kui keegi millegipärast ei saa kasutada temale antud tuba, siis teatagu ta sellest Keskjuhatusele aegsasti, et saaks anda toa järgnevale soovijale.

Võõra ikke alt Eesti Vabariigi postini

Katkendeid H. RIKANDI mälestuskogudest

12

Tallinna postkontori ülema valimine.

Revolutsiooni laine uhtus ka Tallinna postkontori ülema Aleksandrovi minema. Pole vist huvituseta, mis selle kohta eesti ajakirjanduses lausuti (vt. „Päevaleht“ nr. 57, 13 (26) märtsil 1917. a.).

Tallinna postkontori ülem Aleksandrov lahkus oma kohalt. Selle vana korra ametniku üheks tuttavamaks korralduseks oli teatavasti see, et posti kaudu saadetavate ajalehtede aadressid täiesti vene keeles pidid olema. Oma ametnikkude vastu oli ta kõrk ja toores. Paari kuu eest läks Aleksandrov miskisugusel ametiülesandel teatavaste Riiga, kust ta neil päevil Tallinna tagasi ilmus ja oma ametikohuste täitmist siin jätkata tahtis. Sellega ei olnud aga posti- ja telegraafiametnikud nõus, vaid seadsid ühel häälel nõudmise üles, et Aleksandrov oma kohalt peab lahkuma.

Kandidaadi otsimine.

Nüüd avanes Tallinna postiteenijail eestlasil võimalus oma rahvusest ülemat nõudma hakata. Kaaluti ja kaaluti, keda valida ja kellele oleks kõige rohkem toetust loota ringkonnavalitsuse poolt. Koha peal Tallinnas kui leidunukski teenijatele meelepärane mees, ei olnud mitmed, kellele sellekohane ettepanek tehtud, nõus oma kandidatuuri üles seadma, väljaspool Tallinna olevaid kandidaate aga Tallinnas ei tuntud.

Mõned ametnikud (hrad Martens, Mikk, Saveljev — eestistatud nimega Savendi — j. t.), kes varemaist kokkupuuteist mind tundsid, olid küsimuse üles

võtnud mind kontoriülema kandidaadiks ette panna.

Ühel päikesepaistelisel suvisel õhtu-poolikul Tartus tuli ringkonnavalitsuse arveametnik hr. Juulius Otsa minu poole ja kutsus mind välja jalutama. Noil aegadel tähendas mõne ametivenna-eestlase tulek peagu alati mingit erakordset asja, sest rahvuslikud vahekorrad olid teravad ja alati võis karta mingit intriigi, ataaki või ükskõik millist hoopis mõne teise rahvuse poolt. Aimasin juba hr. Otsa näoilme, et pidi midagi erilist käimas olema.

Tänavale jõudnult ütles ta ettevaatlikult:

„Kas me ei läheks linnast välja? Ei tahaks, et keegi kas või mööda minneski meid kuuleks.“

„No nüüd peab küll midagi hoopis liimist lahti olema,“ mõtlesin ma ettepanekuga nõustudes.

Siirdusime Maarjamõisa väljale. Seal nurme üksilduses mu kaaslane rääkis, et tema saanud Tallinnast kirja palvega minult küsida, kas ma ei nõustuks end Tallinna postkontori ülema kandidaadiks üles seada laskma.

Probleem ei olnud lihtne. Ajad olid tormised. Kõik oli heitlik; ei olnud midagi, mis kindla elu, tegevuse või püüdmiste aluseks võinuks olla. Mass oli mõistuse direktiivid üle parda heitnud; tema juures paisusid ainult tundepurjed. Täna aetakse Aleksandrov minema, kes annab käe, et homme sedasama mulle ei tehta?

Vist mulle appi tulla tahtes küsis hr. Otsa: „Kuidas teie ise arvate, kas loodaksite selle ülesandega hakkama saada?“

„Ei teaks ametialalisest küljest küll midagi karta,“ vastasin mina. „Aga pakutava ameti kaasnähted meie ebakindlal ajal... vaat need...“

Kaua ma siiski ei kahelnud. Olin ju nii sageli vihanud ülekohtu ja surve üle mida eesti soost teenijad seni nii tihti heaks võtma olid pidanud. Kas nüüd pole aeg tulnud siin jõudumööda parandust tuua? Ma nõustusin.

Valimine.

Vahepeal tulnud aga — tehnik Karl Kurvitsa sõnade järgi — Peterburist pos-

Kui loobumisest ei teatata 3 päeva jooksul, arvates kasutusaja algusest, loetakse see isik ruumi kasutatuks ja ta arvatakse järgneval aastal teise kategooriasse. Sellesse kategooriasse langevad ka need, kes suurema toa saamiseks annavad üles suurearvulise perekonna, kuid tegelikult kasutavad ruumi väikese arvulise perekonnaga.

10. Tubades on kasutada: voodid madratsitega, toolid, laud või kapiga laud, puhta ja musta vee ämbrid, pesukausid ja sööginõud: taldrikud, kaunid, klaasid, alustassid ja piimakannud.

Suvitajail endil tuleb võtta kaasa: noad, kahvid, lusikad ja magamistarbed: teki, linad, padjad jne.

11. Köögid on ühiskasutamiseks. Köögitarbeist on Keskjuhatusel poolt: keedupotid, pannid, priimused ja veekeedu kannud.

12. Puhtuse eest tubades tuleb suvitajail endil hoolitseda. Trepid, koridorid, köögid ja teised kõrvalruumid peetakse korras Keskjuhatusel.

Keskjuhatus.

tipeavalitsusest nõue, et kontoriülem ära valitaks ja kinnitamiseks esitataks. Siis läinud kihutustöö juba avalikuks. Päev või paar enne üldist teenijate koosolekut peetud eestlaste salajane omavaheline koosolek S. Tartu maanteel asuva p.-t.-jaoskonna ruumes. Seal esinenud pikema kõnega minu kandidatuuri kasuks hr. Saveljev (nüüd Savendi), samuti ka Laaban, hr. Kurvits ise j. t., kelle nimed viimane ei ütle mäletavat. Muude hulgas üks vanemaid postiteenijaid oma kõnes toonitanud, et küllap inimene, kes tööd armastab, ka teiste tööst lugu oskab pidada. Otsustatud seal siis, et eestlastel tuleb ainult ühe kandidaadi, s. o. minu peale kindlaks jääda ja selle eest hoolitseda, et kõik eestlased valimisele ilmuksid.

Hiljem valimise üldkoosolekul postkontoris esinenud — sama hr. Kurvitsa kirjelduse järgi — peale eestlaste minu kandidatuuri kasuks kõnedega ka mõned lätlasedki, kes varem Riias teeninud, mind ütelnud tundvat. Hääletanud minu poolt olevat pea kõik eestlased ja osa lätlasi. Veel osa lätlasi jäänud erapooletuks, kuna venelased vastu hääletanud. Palju lätlasi aga ka teisi muulasi, juba ette ära nähes eestlaste ülekaalu, olevat (hr. Miku kirjelduse järgi) enne hääletamist koosolekult vaikselt lahkunud. Keegi kolmas valimistest osavõtja teab ütelda, et minu poolt olevat antud 179 häält, kuna 74 häält erapooletuks jäänud.

Eriti kõvaks vastuagiteerijaks olnud Kviesis'ide abielupaar, kellest juba juttu oli peatükis „Rahvavaenulik abielupaar“.

Ametisse kinnitamine.

Valimine oli küll sündinud, aga vajas veel Petrogradi valitsusvõimude poolt kinnitust. Seal avaldus aga, et kuskilt poolt oli minu kinnitamise eest hoiatatud, sest et ma enamlane olevat. Selle kaebuse tagajärjel tuli Petrogradist Riia ringkonnaavalitsusele Tartusse eeskiri minult seletust pärida. Vastasin küsivjäättavas stiilis, millejuures üks mu vastuseid järgmine oli: „Jah, kui enamluseks lugeda seda, et ma kevadel Moskvast ühelt miitinguagitaatorilt, kes revolutsiooni süvendamise vajadusest rääkides ikka ja uuesti mahakiskumisele ja lõhkumisele ässitas, küsisin: Skaziite, za sköljko või proodali Rossiju?“ — Ütelge, kui palju te saite Venemaa müütmise eest?“ — siis, jah, olen ma enamlane.“

Sääraseid näiteid tõin oma tegevusest ja käitumisest mitmeid, sest mis võisingi ma muud tolle imeliku süüdistuse peale vastata.

Petrogradi valitsus kinnitas valimise, ja nii sai revolutsiooni tõttu Vene riigis see võimatu asi võimalikuks, et „muulane“ oma sugurahva keskel ilma oma rahvust salgamata kubermangu postkontori ülemaks määrati.

Hiljem avaldasid mõnedki Tallinna postiteenijad uhkusetunnet selle üle, et neil olevat esimene valitud postiasutise ülem Venemaal. Kas see väide õige oli, pole mul teada.

Riiga oma varanatukese järele.

Minu Riias elamise viimastel aegadel oli mul sealses postihoones kasutada väike, kuid meeldiv kahetoaline kroonu korter köögi ja koridoriga ning keskütte ja elektrivalgustusega. Olin enesele aastate jooksul ka mõnesuguse mööbli muretsenud, ja nii oli mul seal üsna kena kodune olemine.

1915. a. suvel Riiaast Tartusse evakueerumisel polnud mul võimalust pea midagi kaasa võtta peale mõnede väiksemate asjade, sellepärast andsin mööbli ühe oma riia tuttava, hr. Johann Thomsoni perekonda ühte väikesse tuppa hoiule, makstes selle toa eest, kui õieti mäletan, üheksa rubla kuus üüri. Aianuks mu hing kas või uneski, et mul seda üüri rohkem kui kolm aastat maksa tuleb ja et nood summad ning mööbli mitmekordsete edasi-tagasi vedude ja mu enese kahekordse Riiga sõidu kulud kokku umbes nelisada rubla välja teevad, ma oleksin kogu tolle vaesemehe hüvise, mis hiljem niikuinii käte vahel ära lagunes, kus seda ja teist jätnud ja tolle raha eest enesele kodumaal juba korraliku mööbli võinud muretseda. Aga eks ta siingi olnud, too vana kõigile tuttav „oleks“.

Paar mööblitükki, nende seas ka üks vana kirjutuslaud, oli juba varem ühele mu endistest korteriperenaistest laenuna tarvitada jäetud.

Tartusse evakueerituna elasin kogu oma perekonnaga allüürnikuna Tähe tänaval ühe vana eidekese juures kahes möbleeritud toakeses. Kuna mind Tallinnas jällegi kroonu korteri tühjad toad ees ootasid, oli vaja katsuda Riias seisvat mööblit ära tuua. Ringkonnaülema kohustetäitja hr. Prescott'i eraviisilisel loal sõitsingi selleks Riiga. Mainitud

luba andes naljatas heasüdamlik Preskott:

„Ärge mul aga nüüd eksikombel Sak-samaale sattuge!“

Ei puudunud palju, et sellest naljast tõde oleks tekkinud. Nimelt juhtusin Riiga just samal päeval, millal sakslane seda linna kaugekahureist tulistama hakkas. Üteldi kaheksatolliliste mürsud olevat, mis nagu sirkliga mõõdetud vaheaegade järele linna langesid. Lõhkemisi ega neist tekitatud kahjusid ma nägema ei sattunud; polnud ka aega viimaste ülesotsimiseks; kuulsin vaid mürskude ränki plahvatusi. Aga huvitav oli tähelda inimesi tänavail. Juhtusin südalinna piiril Teatri bulvaril olema, kui esimene mürsk kuskil „Peterburi aguli“ osas röögatas. Natukese aja pärast teine, siis kolmas... Kärgetused olid tõesti kohutavad ja muidugi ehmatasid inimesi. Ometi ei või ütelda, et oleks tekkinud mingi suur paanika või üldine ülepeakaela põgenemine. Tõsi, oli ju neid, kes punuma

panid; oli majadesse peitu pugejaid; aga oli ka küllalt neid, kes seisma jäid ja ringi vahtima hakkasid, et kus pool nüüd küll suits kerkib.

„Kas jooksmas pista?“ käis mul mõte läbi pea. Aga sealsamas taipasin: Mõtetus. Kes ütleb, kuhu järgmine mürsk kukub?... Nii läksingi edasi. Korraga jookseb mulle keegi järele ja haarab kramplikult mu käsivarrest kinni. Heidan talle pilgu: on hirmust vabisev lüheldane juudi eideke. „Ach Gott, ach Gott, lieber Herr, warum schiessen sie denn so?“ Lubja tänava suus, nähes, et ma endist suuna jätkata tahan, hakkas ta jumalakeeli paluma, et teda ta koduvärvasse saadaksin. Klammerdus mu käsivarrel, ise üleni värisedes ja uue kärgetuse korral otse õhku hüpates. Üpitasin teise kiire võttega kahe meesterahma kõrvale, kes Lubja tänavale pöördusid, ja katsusin et minema sain.

Nii siis edasi oma mööblit pakkima... härra Thomsoni poole! (Järgneb).

LAIAST MAAILMAST

HOLLANDIST.

Mida ei suuda lehekandjad, seda peavad suutma postiljonid.

Talv Hollandis oli erakordselt lumerohke. Hollandi ajalehti viivad kätte tellijaile ka ajaleheväljaandjate poolt palgatud tööjõud, kes toimetavad laialikandmist väljapoolegi linnade piirkonnist. Ränga talve tõttu katkes see kojukandmine ja paljud ajalehed avaldasid sel puhul järgmise teadaande: „Ennenähtamatu lumerohkuse pärast on võimatu meie ajalehte tellijaile teatavais piirkonnas väljaspool linna kätte saata meie lehekandjatega, sellepärast saavad need tellijad lehe postiga.“ Nüüd pidid ajalehti koju

kandma postiljonid. Sel puhul küsib üks kirjakandja Hollandi postiteenijate ajakirjas: „Kas mõeldakse, et meil on tugevam kehaehitus kui era-lehekandjail?“

INGLISMAALT.

Öösel naistelefonistide asemele mehed.

Nagu kirjutab „The Times“, töötab Inglismaal praegu öösiti 1200 naistelefonisti. Briti postitalitus on otsustanud, et tulevikus naistelefonistid ei pea töötama enam pärast kella 8 õhtul, vaid öise töö keskjaamades peavad täitma mehed. Selle teostamiseks on palgatud teenistusse 1150 meest, keda nüüd kiires korras õpetatakse telefoniasutis oma uue kutse jaoks, milles monopolistideks on seni olnud alati naised.

SOOMEST.

Osalt sõjategevuse ajal N. Venega, peamiselt aga pärast rahulepingu sõlmimist selle oma idanaabriga tuli Soomel evakueerida kõik posti-t. asutised rahulepinguga loovutatud territooriumilt. Kõige tihedam posti-t. asutiste võrk Soomel oli Viiburi läänis — 759 asutist 2063 teenijaga. Need asutised ja teenijad valdavas enamuses pidid Viiburi lääni suurema osa üleminekul N. Venele jätma maha oma põlised asukohad.

V. a.

hrra Postkontori Ülem!

*Kui Teie vajate vilunud ajutist
tööjõudu, siis palun teatada aadr.:*

E. A. Ristiku 17-7, Tallinn.

AMEERIKA ÜHENDRIIKIDEST.

Viiepäevane töönädal.

Am. Ühendriikide ametiühingute viimasel kongressil avaldati, et 1 442 610 ametiühingute liiget on saavutanud 40-tunnilise või 5-päevase töönädala, sealhulgas ka 45 000 postiametnikku ja 56 700 kirjakandjat.

Ametiühingute liidu esimees W. Green ütles tööaja lühendamise kohta:

„Esiteks hoolitseme selle eest, et kõikjal pandaks maksma 40-tunniline töönädal ja siis peab saavutatama edasine tööaja lühendamine kuni 35 ja 30 töötunnini nädalas.“

TAANIST.

Punased kirjakandjad.

Kirjakandjad Kopenhaagenis ja teistes Taani linnades kannavad nii suvel kui talvel punaseid kuubi ja punaseid mantleid, kuna püksid on tumesinisest riidest. Taani alampostiteenijad on organiseerunud ja ühinenud taani sotsialistlike ametiühingutega.

Sellepärast üteldakse taani postiljonide kohta, kelle rõivaste värvirikkust imetlevad eriti välismaalased, et need — postiljonid — on punased nii välis- kui seespidielt.

PRANTSUSMAALT.

Posti, telegraafi ja telefoni tegevusest.

Kui sõda mõjutab paljusid tööalasid pidurdavalt, siis ei kuulu nende alade hulka post, vaid, nagu näitavad prantsuse statistilised andmed, on just sõjaolukorra tõttu postiliiklus kasvanud ümmarguselt 40%, kusjuures mõne saatetiste liigi alal on see tõus tunduvalt suurem.

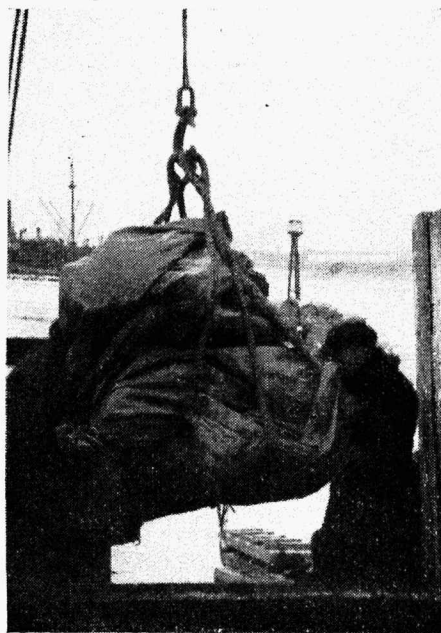
Enne sõda toimetas post edasi keskmiselt 5 miljonit kirja päevas, kuid sõja puhkemisest peale saadetakse edasi iga päev 11 milj. kirja. Peale selle on kasvanud postirahatransfertide, postijooksevarvete jne. arv, samuti postihoiukassa läbikäigud.

Sõja eel töötas posti-t.-ametkonnas 210 000 ametnikku ja ajutist tööjõudu, neist 98 000 meest. Sõjategevuse algul mobiliseeriti 37 000 meest. Üldse vähenes koosseis 173 000 teenijale. Abitööjõudude palkamise, tööpäeva pikendamise ja töö intensiivsemaks muutmise teel on jõutud üle kriisist, mida tekitas meesametnike mobilisatsioon, ja nüüd töötab posti-t.-ametkond uues olukorras tarviliku kiiruse ning täpsusega, rahuldades täielikult nii tsiviilelanikkonda kui sõjaväeasutiste nõudeid.

Prantsusmaa posti-t.-t. arengust pakuvad ettekujutust järgnevad andmed.

Postiasutiste võrk on tihe ja koosneb 17 310 pea- ja abiasutisest, telefonikeskjaamu on 28 242 1 550 000 abonentseadmega, telegraafiasutisi on

Nii saabub post

Korrapärase laevaliikluse katkemise tõttu raskete jääolude sunnil ja sõjaolustiku tagajärjel kuhjus välismaades pikema aja jooksul Eestile määratud ja Eestist transiidi korras läbinevat posti. Pilt kujutabki säärase „suure posti“ mahalaadimist, mis kauase teelviibimise järel on saabunud Tallinna aurik „Abrukal“ Stokholmist. Postkotid vinnatakse tösteseadeldise abil laevast välja nagu tavaline kaup ja juhitakse postiveoautodesse, milledel veetakse postkontoreisse sortimisele. Pealinna postkontorite ruumikitsikus, mis harilikel tööpäevil annab end valusasti tunad, muutus selliseil postipäevil eriti teravaks. „Abrukalt“ laaditi tol korral välja 788 kotti posti, sellest Eesti jaoks 137 kotti ja edasisaatmiseks 651 kotti.

Postimuus. kogust. Foto P. Kann

40 000, milledes töötab 6 602 kiiraparaati, raadio-saatejaamu on tegevuses 37 koguvõimsusega 4 139 kW. Peale selle töötab 18 kaugenägemisjaama, mis tähistavad omal alal tehnika tipp-saavutust. Merekaablite parandamisel ja uute kaablite panemisel on alatiselt töötamas 4 kaabli-laeva. Üks postiasutis tuleb iga 2400 elaniku, üks telefonikõnekoht iga 28 ja üks telegraafiasutis iga 1000 elaniku kohta. Olukorda võivad illustreerida veel järgmised arvud.

Prantsusmaa telefonijuhtmed ulatuksid 235 korda, telegraafijuhtmed 12 ja merekaablid 11½ korda ümber maakera. Aasta jooksul vahetatakse välismaadega raadio teel kuni 31 miljonit telegrammi. Neist telegrammist, kui need lasta trükkida, võiks saada 5100 raamatut, igatüks võrdv 300-leheküljelisele romaanile. Aastas peetakse ümmarguselt 1 miljard igasugust telefoni-kõnet. Postihoiukassal on 11 milj. liiget,

Male postlaste peres

Suured meeskondade vahelised malevõistlused on postlastele lõppenud. 11. aprillil toimus viimase vooru matš, mille tulemus aga näitas, et postlased siiski ei pääse finaali, nagu seda südamesopis loodeti. Momendil pole küll veel päris kindel finaalist väljalangemine. See oleneb sellest, kuidas mängib 8. koha kandidaat Majandusministeerium TEMS'i vastu. Viimase võidu korral vähemalt $7\frac{1}{2}:1\frac{1}{2}$ võivad postlased siiski tulla esimese kaheksa hulka, kuid isegi ühepunktiline parem tagajärg Majandusministeeriumile surub postlased finaalist välja, jättes nad 9. või koguni 10.

Pärast suuremat „sauna“ koolide vastu järgnesid võidukad partiid postlastele. 14. märtsil 17. voorus saavutati võit 6:2 Põllutööstusministeeriumi üle. Seekord töid postlastele võite: Tepaks, Pezold, Luhaveer, Jaagusoo ja Säck, viike Rumm ja Tomberg. Ainsana kaotas Marken, kes reservina mängis Triumphi asemel. Teine suurem võit saavutati 18. voorus. Mängides 29. märtsil Raudteelaste Kodu raudteelaste meeskonna vastu, toodi kaasa võit 7:1. Kõik postlased olid selles võidukad, peale Luhaveere, kes ainsana saavutas 0. 11. aprill kujunes aga meie pere maletajail kurvaks päevaks. Mängides viimases voorus NMKÜ vastu, võeti vastu teine suur „saun“. Nii nagu esimeses voorus, samuti viimases voorus tuli vastastele anda loobumisevõite.

Esimeses voorus ei ilmunud võistlema Tepaks ja Pezold — viimases Rumm ja Tomberg. Reservist ilmus kohale ainult Allpere, kuna neljandal laual postlaste poolt mängijat polnud, milletõttu vastane sai kergesti loobumisevõidu. Matš lõppes $1\frac{1}{2}:7\frac{1}{2}$ postlaste kahjuks, kusjuures ainult Allpere ainsana saavutas $\frac{1}{2}$ punkti.

Lõppeks veidi statistikat. Postlased võitsid üldse 10 matši; viiki mängiti 3 ja kaotati 6. Punkte saavutati kokku $78\frac{1}{2}$, s.o. umbes 55%. Neid töid postlastele (laudade järjekorras): Tepaks 14., Pezold 9 p., Luhaveer 6 p., Rumm 8 p., Jaagusoo $10\frac{1}{2}$ p., Tomberg 8 p., Säck $10\frac{1}{2}$ p., Triumph 8 p., Allpere $3\frac{1}{2}$ p., Marken 1 p. Suurim võit kogu turniiris oli 7:1 suurim kaotus $1\frac{1}{2}:7\frac{1}{2}$.

See oli postlastele esimene suurem võistlus, mis kindlasti rikastas neid võistluskogemustega. Minnes järgnevatele võistlustele juba suurema kogemuste pagasiga võib kindlasti oodata paremaid tulemusi. Ühtlasi aitasid möödunud võistlused tõsta huvi nooremate maletajate hulgas ja kindlasti võrsub neist mõnigi hea jõud, kes edaspidi postlaste võidupunkte võivad tuua. Igal juhul aga ei heiduta esimesed kaotused, vaid seda suurema innuga pühendatakse end malespordile ja selleks kindlasti kõik postlased soovivad oma pere maletajail edu ja õnne.

E. L.

Tallinna Postiteenijate Hoiu- ja Laenukassa peakoosolek

Postiteenijate Hoiu- ja Laenukassa Tallinnas pidas aastakoosoleku 15. märtsil s. a. Tallinna Peapostkontori ruumes. Koosoleku avas nõukogu esimees R. Raidma. Koosolekut juhatas Rudolf Kesamaa, protokollis Leo Pinkovski. Üksmeelselt kinnitati 1939. a. kulude ja tulude aruanne juhatuse poolt ettepanud kujul tasakaalus Kr. 5.667.87 — mis näitas ülejääki Kr. 643.13. Ülejäägist määrati tagavarakapitaliks Kr. 129, osakasuks osakapitali pealt 6% — Kr. 391.08, kaitseliitlaste — postlaste omavahelise laskevõistluse Hoiu- ja Laenukassa nimelisteks auhindadeks Kr. 30.—, Hoiu- ja Laenukassa juubeli tähistamise fondiks Kr. 93.05.

Aruandeaastal on kassa töötanud rahuldavate tulemustega, vaatamata erakordsetele sündmustele aasta teisel poolel. Omakapitalid tõusid 9511 kroonilt 10314 kroonile, antud laenud 70.306 kroonilt 77.843 kroonile, sundhoiused 52.364 kroonilt 57.466 kroonile ja jooksvad arved 7.982 kroonilt 8.205 kroonile. Ariseis aasta algul oli tasakaalus Kr. 73.768.91. Läbikäik aasta jooksul tasakaalus Kr. 541.639.86. Ariseis aasta lõpul oli tasakaalus Kr. 84.649.83. 1940. a. kulude ja tulude eelarve võeti vastu tasakaalus Kr. 5910.

Möödunud aastal suurenes liikmete arv 29 võrra, 31. dets. 1939. a. oli kassal liikmeid 465.

Üksmeelselt toimusid peakoosolekul ka valimised. Ametivanuse järgi juhatusest välja langenud J. Mau, samuti nõukogust välja langenud Rein Raidma ja August Niitsoo valiti tagasi.

Revisjonikomisjoni valiti pr. Ida Pärn, kes ametivanuse järgi oli revisjonikomisjonist välja langenud.

Avaldati tänu Tall. Peapostkont. ja Tall. Peatelegr. kont. ülemale ruumide andmise eest koosolekute pidamiseks. Samuti avaldati tänu juhatusele, nõukogule ja rev.komisjonile tehtud töö eest.

Spordiringi tegevusest

10. aprillil peeti Tallinna Peapostkontoris P.-t.-teenijate Kutseühingu Tallinna Osak. Spordi- ja Mänguringi aastapeakoosolekut. Kokku tuli 24 inimest, kes otsustasid tulevikus intensiivsemalt arendada sporti postlaste peres. Eeloleval suvel kavatakse järjekindlalt tegutseda kergejõustikuga, esijoones küll eriti võrkpalliga, kuna piiratud aineliste võimaluste tõttu pole võimalik muretseda mitmesuguseid kallimaid spordiabinõusid. Sügisel kavatakse asutada võimlemisgrupid ja üürida vastavad ruumid. Samuti arendada malesporti ja lauatennist. Uude juhatusse valiti: V. Reinla, E. Luhaveer, K. Jaagusoo, A. Lukk, J. Sova, L. Saarepere ja N. Rumm. Koosolek oli täiesti asjalik ja möödus täielise üksmeelsuse tähe all.

E. L.

POSTINALJU

Kokkuhoid.

Juku: „Siin on margiraha, mis sa mulle andsid, ema.“

Em a: „Kas sa ei postitanud mu kirja, Juku?“

Juku: „Postitasin küll. Ma panin kirja kasti siis, kui keegi polnud seda nägemas.“

Sõnademäng.

Vaenlase läheduses postilseisimine on ka siis ohtlik, kui post ei seisagi postil, vaid maa peal. Ohutu on vaid post, mis kirja toob.

Meie juubilarid

JUULIUS OTSA

Loen „Postisarvest“ nr. 3, et 16. aprillil s. a. saabuvat Juulius Otsa 35-a. teenistusjuubel. See lühike teade elustab mälestusi koostööst Otsaga.

Oli käimas Maailmasõda. Vene hiiglasest keisririik heitles ränka heitlust ja tema arvutud väikerahvad võitlesid tema rinnetel ustavalt kaasa. Pidanuks arvama, et riik seda ustavust hindab ja neilegi oma piirides samu õigusi päikesel all kasutamiseks lubab, mis suurvenelastel kasutada olid. Aga ei olnud nii. Just sõja edenedes keelati eesti ja läti soost riigiteenijail oma rahvuslikes seltses liikmekski olemine, neis kaasatöötamisest kõnelemata. Aga saksa rahvusse kuuluvad ametnikud võisid, hoolimata sõjast Saksamaaga, vabalt „Deutscher Vereinis“ tegutsedal! See tundus uskumatuna, aga oli kibe tõde, hinge-põhjani solvav meile, väikerahvastele.

Vaata seal sõelus siis Viha omal sõelal meie seast välja isikuid, kellel leidus hinges tahet ja tarmu tollele jõhkralt võimule ninanipse mägida Neis oli väarikat iseteadvust, tulist patriotismi ja uljast mehisust oma asja eest seista. Nad olid küll väetid võimu poolest, aga tugevad oma vaimu küllusest. Need isikud otsisid omameelseid ja ulatasid salasi vendadele käe, et varjatud rindena vägivallameeste jõhkrat survet häämeldada ja kõige nende võimu kiuste oma Eesti asja arendada.

Nende sedasi sõelale jäänute hulka kuulus ka praegune juubilar Juulius Otsa.

Iga isik on omaette isiksus. Ka Juulius Otsa. Temal olid meie võitluses väarikad teened. Eriti mis puutus meie vaenlaste leerist informatsiooni muretsemisse. Kuidas ta sellega ikka hakkama sai, teab küll vist tema ükski. Aga hakkama ta sai. Ja nii teadsime sageli õigel ajal valmis olla, et hoobi valmistajaile vastuhooi anda. Ja et need vastuhooibid rabavad said, selle eest võlgnesime sageli tänu just Juulius Otsa poolt õigeaegselt hangitud teadetele. Au temale viil nüüdki selle eest!

Tema omaaegse kaasteenijana ja kaasvõitlejana tervitan teda südamest tema juubeli puhul.

Tallinnas, aprillis 1940.

H. Rikand.

JAAN KOGER

30 a. teeninud Tartu postkontoris

Tartu postkontori vanem ametnik J. Koger jõudis 14. aprillil kilomeetripostini, mis tähistab 30 aastat postiteenistust. Ta sündis Valgutas Tartumaal 7 aug. 1890. a. ja algas teenistust 14. aprillil 1910. a. Tartu postkontoris postiljonina. Nimetati 6. järgu ametnikuks samasse kontoris 18. aprillil 1913. a. Tõusnud 4. ametjärku, oli juubilar sunnitud katkestama teenistuse veebruarikuus 1918. a. saksa okupatsiooni tõttu.

Okupatsioonivägede lahkudes nimetati J. Koger uuesti 22. nov. 1918. a. 4 järgu ametnikuks Tartu postkontorisse, kust pidi jälle lahuma Vene vägede saabumisel. Eesti omariik-

luse ajal, alates 16. jaan. 1919. a. näeme teda jälle Tartu postkontoris 5. järgu ametnikuna. Samal aastal ülendati 4. ametjärku, siis, mõni aasta hiljem 3., 2. ja 1. järku. Sooritanud katse administratiivala tundmises, nimetati ta 1936. a. vanemaks ametnikuks samasse kontoris. Seega on juubilar põline Tartu postkontori ametnik, kus ta on teeninud järjest, välja arvatud okupatsiooniaastad, 30 aastat.

J. Koger on lõpetanud Tartu Ülikoolis metsateaduskonna.

Juubilaril võib iseloomustada kui tagasihoidlikku, kuid otsekohest inimest. Ta püüab vältida oma isiku esiletõstmist ja suhtub kriitiliselt sellega seotud sündmustesse, mispärast käesolevad read ei leia vist heakskiitmist, pigemini küll halvakspanu. Kuid sellele vaatamata ei või jätta tunnistamata, et Jaan Koger on visa ja tubli töömees ning vastutulelik kaasteenijale ning rahvale. Soovime temale juubeli puhul palju õnne ja teenistuse jätkamiseks kõike hääd.

—ik.

Teenistusjuubeleid mais

40 a.

Raud, Karl, Põltsamaa Ptk. ül. abi, 14. V 1900.

35 a.

Mits, Johannes, Tall. Peatelegr.-kont. van. kiir-tööt. am., 14. V 1905.

30 a.

Kura, Aleksander, Tall. Peatelegr.-kont. ülem, 10. V 1910.

Lauri, Mihkel, Tall. Sadama Ptk. ül. abi, 16. V 1910.

Henno, Hindrek, Tall. Peapostk. van.-post., 13. V 1910.

25 a.

Luts, Emil, Tall. Vaks. Ptk. 1-b j. am., 16. V 1915.

Väljak, Kaarel, Pärnu Ptk. van.-post., 17. V 1915.

Kuura, Reinhold, Pärnu Ptk. van.-post., 20. V 1915.

Erikapitali komitee kosseis 1940. a.

Postitalituse direktori käskkirjaga 12. märtsist s. a. teatatakse, et Teedeministri 1931. a. 2. novembri määruse (RT 1931, 90, 672) § 5 alusel on postiametkonna teenijate olukorra parandamise erikapitali komitee liikmeteks Teedeministri poolt 1940. kalendriaasta peale kinnitatud Postitalitusest — arvebüroo juhataja Aleksander Vaino komitee esimeheks, arvebüroo juhataja abi Franz Vuks esimehe asetäitjaks ja sekretär Ado Pitka liikmeks; Posti-Telegr.-Telefoniteenijate Kutseühingu Keskjuhatuselt — liikmeiks: Amanda Kannes, Rudolf Kesamaa ja Endel Luhaveer.

Kaanepilt — Kevadised veed. Foto J. Tikks.

A M E T L I K O S A

NIMETATAKSE PTT. AMETNIKU KANDIDAADIKS.

- Maiste**, Erna, ajut. tööj. — Keila Ptk., 19. veebr. 40.
Klein, Johannes, ametn. õpil. — Narva Ptk., 1. märts. 40.
Viitpom, Nelli, ajut. tööj. — Tall. Telefoniv., 1. märts. 40.
Kingisepp, Ella, ajut. tööj. — Tall. Telefoniv., 1. märts. 40.
Peet, Madli, ajut. tööj. — Tall. Telefoniv., 1. märts. 40.
Mets, Alice, ajut. tööj. — Tall. Telefoniv., 1. märts. 40.

NIMETATAKSE AMETISSE.

- Kikkas**, Grigori, ajut. tööj. — postiljoniks Tõlliste Ptk., 1. märts. 40.
Aasmaa, Rudolf, ajut. tööj. — postiljoniks Haapsalu Ptk., 16. märts. 40.

MÄÄRATAKSE UUE AMETI PEALE.

- Terras**, Erich, postiljon Haapsalu Ptk. — 4 j. ptt. am.-vabateen. Haapsalu Ptk., 1. märts. 40.
Kunstmann, Bernhard, postiljon Tall. Vaks. Ptk. — 4 j. ptt. am.-vabateen. Tall. Vaks. Ptk., 1. märts. 40.
Latik, Juhan, postiljon Tall. Sadama Ptk. — 4 j. ptt. am.-vabateen. Tall. Sadama Ptk., 1. märts. 40.
Sang, Ilmar, postiljon Pärnu Ptk. — 4 j. ptt. am.-vabateen. Kilingi-Nõmme Ptk., 3. märts. 40, teen. huv.
Olvik, Voldemar, ülema abi Võhma III kl. Ptk. 1-b j. ptt. ametn. Türi Ptk., 13. märts. 40, omal palvel ja kulul.
Martinson, Erich, 3 j. ptt. ametn. Narva-Jõesuu Ptk. — ülema abi aj. kt. Narva-Jõesuu 3 kl. Ptk., 16. märts. 40, e. nõusolek.
Kargaja, Aleksander, mehn. Kiviõli Ptk. — ülema abi aj. kt. Kiviõli 3 kl. Ptk., 16. märts. 40, e. nõusolek.
Pae, Huko, 3 j. ptt. ametn. Sillamäe Ptk. — ülema abi aj. kt. Sillamäe 3 kl. Ptk., 16. märts. 40, e. nõusolek.

PAIGUTATAKSE ÜMBER.

- Paas**, Joann, ametn. kand. Haapsalu Ptk. — ametn. kand. Lihula Ptk., 27. veebr. 40, teen. huv.
Uustani, Aleksander, 1-b j. ptt. ametn. Rakvere Ptk. — 1-b j. ptt. ametn. Tall. Peapostk., 1. märts. 40, omal palvel ja kulul.
Terras, Olev, ametn. kand. Valga Ptk. — ametn. kand. Tõrva Ptk., 1. märts. 40, teen. huv.
Laas, Ilmar, ametn. kand. Paide Ptk. — ametn. kand. Türi Ptk., 2. märts. 40, omal palvel ja kulul.
Halling, Harald, ametn. kand. Pärnu Ptk. — ametn. kand. Abja Ptk., 3. märts. 40, teen. huv.
Faber, Arnold, ametn. kand. Pärnu Ptk. — ametn. kand. Jõgeva Ptk., 3. märts. 40, teen. huv.
Michelis, Arnold, ametn. kand. Pärnu Ptk. — ametn. kand. Lelle Ptk., 3. märts. 40, teen. huv.
Zemtsuzin, Vladimir, ametn. kand. Haapsalu Ptk. — Tori Ptk., 10. märts. 40, teen. huv.

KÖRGENDATAKSE AMETIJÄRGUS.

- Muru**, Johannes, 1-b j. ptt. ametn. — Haapsalu Ptk. 1-a j. ptt. ametn., 16. märts. 40.

KINNITATAKSE AMETIJÄRGUS.

- Laidmaa**, Leho, ülema aj. kt. — Koeru 3 kl. Ptk. ülemaks, 1. apr. 40.

KUSTUTATAKSE TEENIJATE NIMEKIRJADEST.

- Kaav**, Aleksander. 1-a j. ptt. ametn. Haapsalu Ptk., 25. veebr. 40, surma puhul.
Paju, August, van. post. Haapsalu Ptk., 4. märts. 40, surma puhul.

VALLANDATAKSE AMETIST.

- Laut**, Villem, meister Pärnumaa T.T.V., 1. märts. 40, BES § 4186 põhjal, parandamatu haiguse tõttu.

VABASTATAKSE AMETIST.

- Köll**, Georg, õõvaht Tall. Peapostk., 18. märts. 40, omal palvel.
Kallaspalu Valmar, postiljon Sillamäe Ptk., 1. apr. 40, omal palvel.

NIMEDE MUUTMISI.

- Kuressaare Ptk. 2 j. ptt. ametn. Nadešda Jõeäär'e**le on Kuressaare linna perekonnaseisuameti 19. jaanuari 1940. a. otsusega määratud uueks nimeks **Naadi**.
Postitalituse van. kants. ametn. Olga Trakmann'ile on Tallinna linna perekonnaseisuameti 4. märtsi 1940. a. otsusega määratud uueks perekonnanimeks **Tarenõmm**.
Postitalituse 1 j. ptt. ametn. Aleksander Veldemann'ile on Tallinna linna perekonnaseisuameti 22. jaanuari 1940. a. otsusega määratud uueks perekonnanimeks **Veldemaa**.
Antsla Ptk. 4 j. ptt. ametn.-vabateen. Aino Vee pojale Ado Lillberg'ile on Siseministri 5. septembri 1938. a. otsusega määratud uueks perekonnanimeks **Lill**.

*

- Kuna Tartu Ptk. 2 j. ptt. ametn. Josephine Preem** 21. ja 22. veebr. 1940. a. ilma mõjuva põhjuseta teenistusest puudus, siis on temale Riigiteen. sead. § 27 põhjal kahe päeva eest jäetud palk maksmata s. a. märtsikuu palgamaksmisel.
Kuna Kopli Ptk. post. Mihail Spiridonov 17. veebr. 1940. a. ilma mõjuva põhjuseta teenistusest puudus, siis on temale Riigiteen. sead. § 27 põhjal ühe päeva eest jäetud palk maksmata s. a. märtsikuu palgamaksmisel.

KIRJAVASTUS.

- Nord-Ost.** Teie kirjutate muuseas: „... Teil ju mahukas paberikorv ja loodan, et minugi kiri mahub sinna.“ Seekord Teie lootus ei petnud Teid.

Postiteenijate Hoiu ja Laenukassa

äriseis 31. detsembril 1939. a.

AKTIVA

Kassa ja hoiuarved	2.969.83
Väärtpaberid	482.95
Laenud	77.843.18
Vallasvara	295.37
Muud aktivad	58.50

81.649.83

PASSIVA

Osakapital	7.643.—
Tagavarakapital	2.671.—
Amortisatsioonikapital	134.70
Erikapitalid	159.41
Hoiused	65.672.83
Võlad teistes krediitasut.	3.011.—
Tuleva aasta tulud	1.260.23
Muud passivad	454.53
1939. a. ülejääk	643.13

81.649.83

Kulud ja tulud 1939. a.

KULUD

Valitsemi- ja ärikulud	2.432.55
Makstud intressid	2.554.77
Mitmesugused kulud	37.42
1939. a. ülejääk	643.13

5.667.87

TULUD

Saadud intressid ja porto	5.585.90
Mitmesugused tulud	81.97

5.667.87

A/s. KAUBA PANK

TARTUS, SUURTURG 12
oma majas

Juhatus telef. 22-09
Kodukeskjaam telef. 41-40

Oma kapitalid üle Kr. 550.000.—
Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Kindlustuse Aktsiaselts EESTI LLOYD'i
Tartu peaesindus

NAISTE JA MEESTE

VIHMAKUUBESID,
kummist ja impregn.
KALOSSE,
VIHMAVARJE,
VAHARIET,

DŽUUTVAIPU,
LINOLEUMI
ja
PUDUKAUPA

soovitab suures valikus

KULL'I ÄRI
TALLINN, VANA POSTI 8

Tartu Telefonivabrik A-S.

Tehnika ja tarvitajaskonna teenistuses!
MEIE MITMESUGUSED OSAKONNAD
TOODAVAD:

- **TELEFONIOSAKOND:** Laua-, seina- ja kandetelefoniparaate igasuguses töötluses. Kõiki telefoniosi ja tarbeid.
- **KESKJAAMAOSAKOND:** Automaat- ja käsitelefonikommutaatoreid kõige moodsaimas töötluses. Kõiki keskjaamade ja kommutaatorite osi ja tarbeid.
- **RAADIOOSAKOND:** Kõrgeväärtuslikke universaal-, vahelduvvoolu- ja patarei-vastuvõtjaid igas hinnaklassis. Mitmesuguseid raadioüksikosi ja tarbeid.
- **AUTOMAAT- JA PEEN-MEHAANIKAOSAKOND:** Kasseerimisautomaate, osavusmänguaparaate, massartikleid: igasuguseid kruve, mutreid, stantsartikleid, telefoni- ja kommutaatoritarbeid, trafoplekke jne.
- **KUNSTVAIGUPRESSIMIS-OSAKOND:** Bakeliitosi, raadionuppe, mikrotelefone, telefoniaparaadikeresid ja massartikleid.
- **GALVANISEERIMIS-OSAKOND:** moodsaimate seadetega teeb kõiki nikeldamise ja kroomimisetöid.
- Meie tehniline büroo, telefoni- ja raadiolaboratooriumid ja mitmesugused laod kogenud eriteadlaste juhtimisel seisavad igas küsimuses laia tarvitajaskonna teenistuses.
- Sise- ja välismaateenistus ja esindused.
- Informatsioon, kalkulatsioonid ja kõik kataloogid tasuta.

Sise- ja välismaa
tunnustatud kaubamärk.

TTV

Kvaliteetse
kauba märk.

Tartu, Puistee 9 — 11, telefon 22-34.